№ 212 (2712) ■ Середа, 14 листопада 2001 року ■ Ціна договірна

Голос України

Газета Верховної Ради України

Трагедія в Нью-Йорку.
Неполадки двигуна чи теракт?

Фото АП.

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1263 р. Помер князь новгородський Олександр Невський, давньоруський полководець і державний діяч. ■ 1920 р. Уряд Української Народної Республіки під натиском Червоної Армії назавжди залишив Україну. ■ 1924 р. У Катеринославі народився видатний скрипаль Леонід Коган. ■ 1925 р. У Чехословаччині створено Лігу українських націоналістів, попередницю ОУН. ■ 1943 р. Народилася співачка Раїса Кириченко. ■ 1944 р. У Києві відкрито Музей українського мистецтва.

Зазнав катастрофи авіалайнер Ейрбас-300

Літак впав неподалік аеропорту ім. Джона Кеннеді в Нью-Йорку. Усі 255 осіб, які перебували на борту, загинули. Літак, що летів у Домініканську Республіку, упав у густонаселеному житловому районі Квінс. За попередніми даними, на землі могли загинути ще кілька десятків осіб.

А-300 вибухнув через кілька днів після нових погроз організації «Аль-Каїда», проте офіційна влада у США схиляється до того, що причина катастрофи — технічна неполадка.

Президент України Леонід Кучма висловив співчуття керівництву США у зв'язку з катастрофою аеробуса в Нью-Йорку. В консульстві України в Нью-Йорку та в українському посольстві в США немає інформації про те, що на борту пасажирського літака, який зазнав катастрофи в Нью-Йорку, перебували громадяни України.

(Закінчення на 7-й стор.).

Парламентська хроніка

Електроенергія не подорожчає, але відключення триватимуть

Ранкове і денне засідання 13 листопада

Парламентарії заслухали інформацію Кабінету Міністрів про готовність паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунальних господарств до роботи в осінньо-зимовий період. Зокрема, Міністр палива та енергетики Станіслав Сташевський повідомив: на сьогодні сплата за електроенергію становить майже 90 відсотків. Це дало змогу розрахуватися енергокомпаніям за вугілля, відремонтувати 9 енергоблоків АЕС, 17 теплоенергостанцій, 42 агрегати ГЕС, усі заплановані лінії електропередач, повністю закупити свіже ядерне паливо та відрахувати в Державний бюджет 5,8 млрд. грн.

(Закінчення на 2-й стор.).

Нема грошей — нема вугілля

Це одне з гасел шахтарської акції протесту. Нема вугілля — нема грошей. Це квінтесенція парламентських слухань уряду з ПЕК. Профспілка працівників вугільної промисловості України починає другий етап всеукраїнської шахтарської акції протесту з пікетування будинку Кабінету Міністрів.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

У номер

«Одеська якість» — це конкурс серед підприємств машино- й верстатобудівного профілю.

Переможцями названо відкриті акціонерні товариства «Мікрон», «Одескабель» та «Завод поршневих кілець», чия продукція конкурентоспроможна не тільки на внутрішньому, а й на зовнішньому ринку. Високою якістю своїх виробів відзначаються такі підприємства харчової промисловості, як ВАТ «Одеський коровай», Миколаївський сирзавод, ТОВ «Векка». Всі вони відзначені, їх досвід вирішено поширювати в регіоні, **повідомляє наш власний кореспондент Георгій ВОРОТНЮК.**

Я вам пишу...

Несолодке — ще гіркіше

За проектом бюджету України на 2002 рік — очевидне погіршання й так несолодкого життя знедолених. Таке враження, що девіз нашого уряду — хай бідні стануть ще біднішими, багаті — ще багатшими. Але куди вже нам ставати біднішими? У цьому питанні ми перепчнули самих себе.

Володимир КУПРІЯНОВ.

Вінниця.

Передплатила і виграла!

«Історія пройшлася по моїй долі танком...»

З 75-річною рівнянкою Тетяною Трохимівною Шутою мене звела приємна нагода: наша читачка бере участь у розіграшах, які двічі на рік для передплатників проводить «Голос України», й виграла заохочувальний приз — набір постільної білизни, що люб'язно надав наш спонсор — Костопільське ТОВ «Комбінат деревних плит». І ось вона разом з донькою Наталією у моїй квартирі. Призу жінка рада, бо така покупка потребувала б кількамісячних заощаджень з її скромної пенсії.

— Історія пройшлася по моїй долі танком, — сказала, не лукавлячи, пенсіонерка.

(Закінчення на 3-й стор.).

Передплачуйте і вигравайте!

Призи газети

Нещодавно газета надрукувала прізвища передплатників «Голосу України» на друге півріччя нинішнього року, котрим дісталися призи від наших друзів-спонсорів.

Передплата на наступний рік у розпалі. Поспішайте! Якщо ви не виграли приз минулого розіграшу, наступного — вам обов'язково пощастить. Адже наші друзі не забувають про вас! Щоразу коло благодійників газети шириться, за що ми щиро вдячні нашим шанувальникам.

Отже, передплатникам газети «Голос України» на 2002 рік пропонують:

1. ВАТ «Одессільмаш» (голова правління — генеральний директор Григорій Соломаха) — набори емальованого посуду, сантехнічного інструменту та садово-городнього інвентарю.
2. ВАТ «Пивобезалкогольний комбінат «Крим» (генеральний директор — Юрій Косарєв) — три ящики пива.
3. Бахчисарайський винзавод «Фонтан» (директор — Олександр Турек) — три набори вина.

Передплачуйте і вигравайте!

P. S. Україна цього року збільшила транспортування нафти на 9 відсотків

Електроенергія не подорожчає, але відключення триватимуть

Парламентська хроніка

Ранкове і денне засідання 13 листопада

(Початок на 1-й стор.).

Водночас Станіслав Сташевський зазначив, що за 10 місяців поточного року не сплачено населенням та житлово-комунальними господарствами 1,3 млрд. грн. за електроенергію та залишається 15 млрд. грн. кредиторської заборгованості. Саме тому деякі приватні обленерго вдаються до крайніх заходів: відключення від електроструму цілих районів, розпродажу майна боржників.

Станіслав Сташевський також заявив, що сьогодні в уряді не стоїть питання про підвищення тарифів на електроенергію та впровадження попередоплати за неї. Бо потрібно хоча б розрахуватися з наявними боргами і стабілізувати щомісячні виплати за електропродукцію, а потім вже вдосконалювати систему платежів.

Утім, соціалісти сумніваються в доцільності відключення від струму цілих районів, оскільки найбільше страждає населення, яке проживає у віддалених селах.

Є й позитивні зміни в паливно-енергетичному комплексі, зокрема, цього року збільшено видобуток вугілля, нафти, газу. Міністр переконаний: ПЕК та житлово-комунальні господарства готові до зими, але слід продовжувати накопичення вугілля для зимового періоду на випадок найнижчої температури.

Далі про стан житлово-комунальних господарств народним депутатам розказав голова Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики Валерій Череп. Він повідомив: на сьогоднішній день заборгованість населення за комунальні послуги становить понад 7 млрд. грн., а погашено лише 700 млн. Також Валерій Череп запевнив, що житлові будинки та котельні готові до зими майже на 100 відсотків. Але проблема відключення котелень через борги за газ стоїть дуже гостро. Тому він запропонував реструктурувати заборгованість на 5 років, провести інвентаризацію по кожному боржнику окремо, надати субсидії малозабезпеченим сім'ям, скоротити витрати у житлово-комунальній сфері. Причому механізм надання субсидій має бути прозорий і адресний. Утім, народні депутати піддали сумніву систему субсидій, оскільки на сьогоднішній день державних коштів на їх надання не вистачає.

Разом з тим, Комітет Верховної Ради з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки вважає, що уряд недостатньо підготував ПЕК до майбутньої зими. Крім того, зазначив перший заступник голови комітету Олексій Кучеренко, підвищення тарифів здійснюється не на основі розрахунків з техніко-економічними обгрунтуваннями, а на підставі фактичних витрат минулих періодів. За його словами, нормативи споживання газу, води та тепла не переглядалися вже роками. Й істотно перевищують норми споживання.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Профільний комітет вважає, що уряд відходить і від питання реструктуризації боргів. А результат — банкрутство «Дніпроенерго», «Центренерго» та інших стратегічних підприємств. І саме про це, наголосив перший заступник голови профільного комітету, а не про кількість вугілля, мазуту, обсяги проведення ремонтних робіт, має говорити уряд у парламенті.

Більшість народних депутатів підтримали таку позицію профільного комітету.

Юлія ШЕЙКО.

Пошуки спільного знаменника

— Ми будемо намагатися відшукати спільний знаменник, — підкреслив Перший заступник Голови Верховної Ради Віктор Медведчук на прес-конференції, розповідаючи про роботу народних обранців над проектом Державного бюджету на наступний рік. За його словами, сьогодні є вже чотири проекти постанов про прийняття головного фінансового документа в першому читанні. Ще один проект готують керівники фракцій. Віктор Медведчук висловив переконання, що у четвер вдасться прийняти відповідне рішення.

Окрім того, планується, що буде прийнято у третьому читанні Сімейний кодекс, а якщо вдасться узгодити позиції окремих фракцій, то й четверту книгу Цивільного кодексу.

Коментуючи на прохання журналістів указ Президента про створення умов для проведення чесних виборів, Перший заступник Голови Верховної Ради підкреслив, що документ, виданий главою держави, — підзаконний акт, а тому всі суб'єкти виборчого права повинні насамперед керуватися законом про вибори народних депутатів. Тим більше, за словами Віктора Медведчука, новий закон створює всі необхідні умови для проведення чесних і прозорих виборів. Водночас Перший заступник Голови Верховної Ради висловив думку, що в наступному складі парламенту діятиме потужна соціал-демократична фракція і пояснив: у складі майже кожного блоку є партії, які стоять на засадах соціально орієнтованої державної політики.

Віктор Медведчук висловив переконання, що нинішній склад Верховної Ради, найпевніше, не повертатиметься до внесення змін до Конституції за результатами всеукраїнського референдуму. Проте він вважає, що за час, який залишився, варто було б скасувати депутатську недоторканність, і тоді чимало «бізнесменів» перестали б рватися до депутатських мандатів.

Володимир КОРОЛЮК.

А судді хто?

ЗМІ можуть стати заручниками у війні компроматів

Голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації Олександр Зінченко вважає, що рішення про достовірність інформації про учасників виборчого процесу, опублікованої у ЗМІ, має прийматися у судовому порядку.

Коментуючи положення статті 56 нового виборчого закону про обмеження передвиборної агітації, О. Зінченко висловився за необхідність їх істотного доопрацювання.

Пункт 5 цієї статті зобов'язує ЗМІ дати спростування публікації, яку кандидат у депутати чи партія (блок) вважають «вочевидь недостовірною», не пізніше, ніж через три дні після її оприлюднення, і надати змогу особам, яких стосується публікація, спростувати її.

«Існування цієї статті у нинішньому вигляді може призвести до абсурдної ситуації, коли ЗМІ змушені будуть ледь не щодня публікувати спростування повідомлень, які кандидат у депутати або представники тієї чи тієї партії, блоку чомусь вважатимуть недостовірними», — **сказав співбесідник агентству «Інтерфакс-Україна»**.

За того, що «суддями» публікацій виступатимуть зацікавлені сторони, зазначив О. Зінченко, ЗМІ можуть стати «заручниками суб'єктивних оцінок політиків, зацікавлених у створенні додаткових інформаційних приводів».

Сільська медицина — мов донька вдовина

Самоврядування

Депутати Закарпатської обласної ради звернулися до Прем'єр-міністра України Анатолія Кінаха та до Голови Верховної Ради Івана Плюща з проханням передбачити в проекті закону про Держбюджет-2002 збільшення асигнувань на охорону здоров'я в області на 15—20 відсотків від середнього показника по державі в розрахунку на одного мешканця. Адже цей край визнано зоною екологічного лиха.

Стан медичної галузі в області, за влучним висловом одного з депутатів облради, немов у вдовиної доньки: всі її хвалять, яка гарна й робітна, але заміж ніхто не бере. Недостатнє бюджетне фінансування закладів охорони здоров'я призвело до зниження якості та доступності медичної допомоги. На 10 тисяч населення припадає лише 80 лікарняних ліжок. Не вистачає лікарів, медпрацівників, санітарного транспорту, тільки 67 відсотків фельдшерсько-акушерських пунктів мають телефонний зв'язок, а холодильне устаткування — 75%. Особливо критичний стан у гірській місцевості, де через високий рівень безробіття люди перебувають на межі виживання. Депутати облради звернулися до керівництва держави з проханням довести рівень зарплати медиків до середнього в промисловості, встановити надбавки залежно від стажу роботи лікарів, під час надання щорічних відпусток врахувати виплати на оздоровлення, інші соціальні гарантії.

Депутати також висловили стурбованість ходом виконання відновлювальних робіт з ліквідації наслідків повені 1998 року та цьогорічного березневого паводку. Від них постраждав кожен п'ятий закарпатець. Втрати від руйнування становили майже 1 мільярд гривень. На жаль, на ліквідацію стихійних лих витрачають кошти в десятки разів більші ніж на їх запобігання. І хоча Кабмін дав відповідні доручення Мінфіну, але їх під час формування Держбюджету-2002 не враховано. Депутати облради висловили сподівання, що їх пропозиції з виділення субвенції регіону в розмірі 89,6 млн. грн. (не включаючи 32 млн. грн. на погашення кредитів, наданих на ліквідацію наслідків повені 1998 року) буде враховано. І звернулися до Верховної Ради ще з однією пропозицією: добитися законодавчої заборони вивезення за межі області лісу-кругляка. До речі, на пленарному засіданні Закарпатської обласної ради були присутні четверо народних депутатів України — Іван Баранчик, Микола Ковач, Іван Мигович та Нестор Шуфрич.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Ужгород.

Актуально

Заява фракції партії «Демократичний союз»

З огляду на фундаментальне значення, яке має Державний бюджет для соціально-економічного життя країни, усвідомлюючи відповідальність перед нашими виборцями за ухвалене рішення, фракція партії «Демократичний союз» звертається із заявою до уряду та народних депутатів України з приводу недостатнього фінансування соціальних статей у проекті Держбюджету.

Вважаємо, що однією з умов ухвалення Закону «Про Державний бюджет України на 2002 рік» має бути включення до нього статті, яка передбачає виплати за ст. 57 Закону України «Про освіту» на 2002 рік, а також для погашення заборгованості перед працівниками освіти за період з 1997 року.

Тим більше, що в «Основних напрямах бюджетної політики на 2002 рік» (Бюджетна резолюція) чітко записано, що одним з першочергових завдань бюджетної політики у соціальній сфері є забезпечення виконання абзаців восьмого — десятого частини першої статті Закону України «Про освіту» у повному обсязі.

Становище вчителя, вихователя, науковця є точним індикатором суспільного розвитку, критерієм, за яким оцінюється духовно-інтелектуальний потенціал майбутнього розквіту або навпаки — суспільної деградації, морального та економічного зубожіння.

(Закінчення на 4-й стор.).

Заява фракції Народно-демократичної партії

Земельний кодекс прийнято. Його ухвалення за важливістю можна прирівняти до прийняття найвагоміших законодавчих актів. По суті, прийнятий кодекс є земельною конституцією. І недарма апологети минулого готові застосувати будь-які методи, в тому числі фізичну силу та образи для того, щоб зупинити процес повернення України на цивілізований шлях у земельних відносинах. Представники лівих фракцій, які нібито печуться про добробут народу, намагаються стати на перешкоді поступу до цього добробуту. Адже тоді вони втратять свою соціальну базу. Отже, намагаючись загальмувати процес ухвалення Земельного кодексу, ліві чудово розуміли, що гальмують прийняття й інших важливих документів, зокрема Державного бюджету.

Унаслідок цієї деструктивної позиції та хуліганської поведінки екстремістської частини фракції комуністів відбулося порушення законодавства України. Зокрема, порушено пункт 3 статті 41 Бюджетного кодексу, де обумовлено, що Верховна Рада приймає проект закону про Державний бюджет в першому читанні не пізніше 20 жовтня. Цього не сталося, що, в свою чергу, відсуває строки подання Кабінетом Міністрів доопрацьованого проекту на друге читання, яке згідно з п. 1 ст. 42 мало відбутися не пізніше 3 листопада. Ланцюгова реакція підриває і всі наступні строки розгляду бюджету та нівелює всю роботу, зроблену парламентом раніше.

Крім того, дії, що призвели до порушення Бюджетного кодексу, є не лише порушенням нормативно-правової бази. Відбувається порушення технології взаємодії гілок влади в Україні, що безпосередньо шкодить авторитетові Верховної Ради України і державному управлінню в цілому.

(Закінчення на 4-й стор.).

Область — Кабмін: «розмова глухого з німим»

Відносини керівництва Донецької обласної держадміністрації з урядом знову загострилися. І знову, як за часів Прем'єр-міністра Віктора Ющенка, предметом для дискусій стало створення регіональної паливно-енергетичної компанії. У грудні 1999 року Президент України підписав указ № 100 — цей документ давав добро на «енергетичну автономію» Донбасу.

На думку обласної влади, потрібен механізм, який зацікавив би приватних інвесторів вкладати кошти у видобуток енергетичного палива. При цьому неодмінною умовою існування регіональної ПЕК висувалася вимога «циркулювання» оплати за електроенергію всередині самої компанії. Обгрунтування: з енергоринку гроші через неплатежі повертаються не в повному обсязі.

— У нас є реальна можливість, маючи баланс виробництва і споживання електроенергії, створити систему, яка стабільно працювала б за платежами, — переконаний **голова обласної держадміністрації Віктор Янукович**. — Можливе інвестування коштів і в електростанції, і в потужності з видобутку енергетичного вугілля. Я про це говорю третій рік поспіль. Нам ніхто ні в чому не відмовляє, але рішення не приймається.

Прем'єр-міністр Анатолій Кінах під час нещодавнього приїзду до області пообіцяв розв'язати питання про створення Донбаської ПЕК протягом тижня, додавши, що «указ Президента — не предмет для дискусій, а керівництво до дії». За тиждень після від'їзду голови уряду Віктор Янукович заявив, що протокольні доручення не підписані з невідомих причин. «Така невизначеність мене як голову облдержадміністрації не влаштовує», — додав він.

Великі надії покладали в регіоні на приїзд Леоніда Кучми, який 2 листопада відвідав Маріуполь. Однак, на переконання Президента, створення регіональної паливно-енергетичної компанії було актуальним і навіть революційним два роки тому. «Але зараз уже поїзд пішов, до того експерименту не можна повертатися», — заявив **Леонід Кучма** на зустрічі з керівниками області і промисловців в Маріуполі. І все-таки Президент доручив уряду «подивитися на експеримент із сучасних реалій».

Віктор Янукович вважає, що конфлікт області з Кабміном навколо ПЕК — питання політичне: «На сьогодні політично вигідно це питання в руках тримати і ним, як батогом, підстьобувати».

Ліна КУЩ.

Умови для проведення чесних і прозорих виборів

«Історія пройшлася по моїй долі танком...»

Справедлива. Пише про життя без прикрас

Передплатила і виграла!

(Початок на 1-й стор.).

Тетяна Трохимівна родом з Херсонщини. Її батько Трохим Зотович Плужний штурмував Зимовий палац у 1917 році, зустрічався з Леніним. Коли повернувся на Херсонщину, в рідну Горностаївку (тоді це було село), мав трошки землі і коня. Одружився з Ганною Пишною, яка була дворянкою, хоч як умовляли Трохима рідні відступитися від дівчини з класових міркувань. Але молодята зажили щасливо, у них народилося п'ятеро дітей: Клавдія, Надія, Василь, Тетяна і Миколка.

Почалася колективізація, Трохим Плужний одним з перших вступив у колгосп, віддавши свою землю і єдиного білого коня — улюбленця сім'ї. А щоб тварина не залишилася без догляду, пішов працювати на колгоспну стайню. Але тут не так берегли коней, як господар: колективне — це все одно що нічиє. Отож у колишнього коня Плужних боки кровоточили. Трохим Зотович хотів порятувати бідну тварину, накласти лікувальні компреси, для чого забрав його до власного хліва.

«Доброзичливці» донесли владі: мовляв, Плужний украв колгоспну шкапу. За це чоловік жорстоко поплатився: його кинули до в'язниці, начепивши ярлики «злодія» та «ворога народу». Далі сліди його загубилися по сибірах... А сім'ю «ворога народу» викинули на вулицю, хату Плужних віддали під телятник. І всім було байдуже, що там, у балці біля Дніпра, синіють від холоду і голоду Ганна та її четверо дітей (дворічного Миколку, коли викидали з хати, люди у шкірянках жбурнули у Дніпро, і він потонув).

Голодомор нещадно косив людей. Якось знесилена від недоїдання і хвороби жінка не повернулася до дітей: померла прямо на роботі, і її закопали неподалік від заводу, навіть не поцікавившися долею сиріт.

— Нас тоді підібрали моряки, котрі пливли по Дніпру, — згадує Тетяна Трохимівна. — Старші сестрички, яким тоді виповнилося десять і вісім років, пішли побиратися між люди. Мене, п'ятирічну, віддали в дитбудинок, брата Василя — в інший. Пізніше я дізналася, що його усиновила якась милосердна жінка з Кубані, а далі його сліди загубилися. Певно, тому, що хлопцеві змінили ім'я та прізвище. Так нас усіх розкидала доля.

Коли почалася війна, шістнадцятирічній Тетяні приписали два роки і відправили на фронт медсестрою. Дівча під кулями рятувало життя радянським бійцям. Але не втрачала Тетяна надії знайти сестер, писала листи із запитами... І раптом — радість: відгукнулася сестра Надія, яку доля закинула на Рівненщину. До неї й приїхала по війні Тетяна. Тут і залишилася, стала рівнянкою. Тут знайшла судженого — фронтовика Івана Опанасовича Шутого. Тут народила і виховала двох доньок. На жаль, одну з них тяжка недуга забрала у вічність у неповні тридцять вісім років, а в п'ятдесят два — чоловіка.

Відтоді мешкають удвох з донькою Наталією, яка безмежно любить свою маму. А ще — своїх вихованців. Вона ж бо вчителька початкових класів у Рівненській гуманітарній гімназії. Живуть Шуті скромно, небагато, віддають перевагу духовним цінностям, тож на пресу не скупляться.

— «Голос України» — найулюбленіша моя газета, — каже Тетяна Трохимівна. — Справедлива. Пише про життя без прикрас. Але хочеться, щоб було більше матеріалів на природоохоронну тематику.

Щодо останнього, то Тетяна Трохимівна дуже любить поратись на дачі, яка в неї неподалік Рівного — у Кам'яній Горі. Це для Шутих не лише порятунок при безгрошів'ї, а ще й можливість спілкуватися з природою.

Олександра ЮРКОВА.
Рівненська область.

Соціум

Є робота, є і оплата

З першого листопада у концерні «Крюківський вагонозавод» підвищено заробітну плату всім категоріям працівників і найнижча, у некваліфікованого персоналу, становитиме 150 гривень. Для порівняння: за минулий вересень зварювальники отримали в середньому по 500 гривень. Затримок із виплатами тут немає, бо концерн має повний портфель замовлень. Навпаки, на підприємстві відчувають гостру потребу в кваліфікованих кадрах, особливо нині, коли йде підготовка до серійного випуску пасажирських вагонів. Контрактом між концерном та «Укрзалізницею» передбачено, що випуск вагонів до 2004 року буде доведено до 150 штук.

Григорій ГРИНЬ.
Полтавська область.

Борги зменшуються разом із зарплатою

Уперше впродовж кількох останніх років на Волині зафіксовано зменшення рівня середньої заробітної плати. Нині її розмір становить 209 гривень, що на три відсотки менше вересневої зарплати.

Традиційно найменше одержують аграрники і тутешні митці — близько ста гривень щомісяця. Найбільше — працівники банківських установ. Їхня винагорода за працю сягає 580 гривень. Уперше до переліку лідерів за розміром зарплати потрапили керівники ринків у краї. Господарі «барахолок» і продовольчих базарчиків одержують в середньому півтисячі гривень.

Водночас варто нагадати: нині понад 71 тисяча волинян недоотримали зарплату за попередні місяці в сумі 36 мільйонів гривень. Однак, порівняно з початком року, борг підприємств перед своїми працівниками зменшився на 47 мільйонів гривень.

Роман ЖИЖАРА.
Волинська область.

Фотоанонс

Сьогодні відбудеться повторний матч плей-оф за право виступати у чемпіонаті світу 2002 року між збірними Німеччини і України.

Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

Уряд почув «Голос»

Резонанс

Наша газета не раз виступала з проблем неплатежів до бюджету, зокрема, атомних електростанцій. Публікація «Атомна» гривня з вибуховим запалом» з Хмельницької АЕС усе-таки потрапила на очі перших осіб у державі. Відтак, розпорядженням Кабміну було створено робочу групу з координації дій центральних органів виконавчої влади із забезпечення податкових надходжень. До складу групи увійшли міністри, державні секретарі міністерств, керівники установ та підприємств. Очолив цю групу голова ДПА України Микола Азаров.

Уже після перших засідань сталися разючі зміни. Якщо у вересні Хмельницька атомна електростанція перерахувала до бюджету лише три мільйони гривень, то за жовтень було перераховано 10,5 мільйона. Такі зміни в цілому вплинули на фінансове становище області. За темпами росту до зведеного бюджету за жовтень минулого року Хмельниччина вийшла на перше місце в Україні. Така динаміка «підтягнула» область і за результатами десяти місяців — п'яте місце серед усіх регіонів держави.

Михайло ВАСИЛАШКО.
Хмельницький.

Армія

Не дозволимо солдатові голодувати!

Нині на базі військового сільгосппідприємства «Благодатний», що у Харківській області, Управління сільського господарства МО України звітує про підсумки своєї роботи.

Реалізацію аграрної продукції та продовольства згідно з держзамовленням для потреб оборони здійснюють 34 військових господарства, дислокованих на території 14 областей та Автономної Республіки Крим. За словами начальника управління полковника Олександра Никитюка, зібраний військовими сільськогосподарськими підприємствами врожай дає змогу цілком забезпечити потреби української армії у продовольстві. У свою чергу, військове відомство дбає про своїх годувальників, постачаючи їм автомобільну техніку, обладнання для переробки тощо.

Аби захистити військовослужбовців від неякісної продукції, при Управлінні сільського господарства створено спеціальну групу аудиторів, яка проводитиме сертифікацію продуктів харчування та товарів, призначених для забезпечення особового складу Збройних Сил України.

Військові аграрники стверджують, що не дадуть голодувати українському солдатові і беруться виконати державну оборонну рознарядку 2002 року, постачивши до столу захисників Батьківщини 500 тонн молока, 1500 тонн м'яса, 1500 тонн соняшникової олії, 9200 тонн борошна, 10000 тонн картоплі, 2000 тонн овочів.

Психологи десантувалися у підрозділах ВМС

Минулого тижня Український державний центр соціальних служб для молоді (УДЦСС) провів у військових частинах та підрозділах ВМС Збройних Сил України акцію під назвою «Психологічний десант».

У такий спосіб психологи центру опікуються армійськими проблемами не вперше. Мета акції — вдосконалення системи надання комплексної соціально-психологічної допомоги, підтримки та захисту військовослужбовців і членів їхніх сімей. Загалом «психологічний десант» упорався зі своїм завданням: провів апробацію та відпрацював передові технології соціально-психологічної роботи з військовослужбовцями, психологічно діагностував військові колективи, визначив та систематизував їхні традиції тощо.

Служити і говорити українською

З нагоди Дня української писемності та мови у Львівському військовому інституті при Національному університеті «Львівська політехніка» відбулася науково-практична конференція «Українській армії — українську мову». Конференцію присвячено проблемам мовної практики в Україні і, зокрема, у Збройних Силах. Своїми думками з цього приводу з військовослужбовцями Львівського гарнізону поділився голова обласної організації Всеукраїнського об'єднання «Просвіта» Михайло Брегін, професор факультету міжнародних відносин Львівського національного університету імені Івана Франка Роман Лубківський, інші відомі мовознавці, письменники, журналісти.

Мовні проблеми армії цими днями обговорювали практично в усіх з'єднаннях та військових частинах Західного оперативного командування Сухопутних військ ЗС України.

Фотофакт

На знімку Сергія Світлицького (УНІАН) *моряки прощаються із двома членами російського екіпажу атомного крейсера «Курськ» — 27-річним командиром дистанційного керування капітаном-лейтенантом Денисом Пшеничниковим та 30-річним фельдшером мічманом Віталієм Романюком. На крейсері у момент катастрофи перебувало 17 севастопольців, трьох із них поховано в рідному місті, тіла решти віддано землі в російських містах.*

Служба 01

Новосілля вогнеборців

Два нові приміщення пожежного депо здано в експлуатацію в Добровеличківці та Новоукраїнці Кіровоградської області.

На урочистостях з цього приводу, в яких узяв участь перший заступник начальника Головного управління Державної пожежної охорони України Анатолій Доманський, зазначалося, що із шести об'єктів, збудованих пожежниками за роки незалежності нашої держави, половина припадає саме на Кіровоградщину. І це — не межа. Як повідомили в ЦГЗ УДПО, вже до кінця цього року в області мають стати до ладу ще два нові пожежні депо: в Улянівці та Новоархангельську.

Олег БОНДАР.
Кіровоградська область.

Увага: небезпека!

Головне управління Державної пожежної охорони МВС України повідомляє, що в ці прохолодні дні збільшилася кількість пожеж у житлових будинках громадян через необережність під час використання електрообігрівальних та газових приладів, пічного опалення. Щоб уникнути лиха, дотримуйтеся правил пожежної безпеки при їх експлуатації.

Будьте обережними під час користування електрообігрівальними приладами, пічним опаленням. Стежте за їх справністю, не залишайте без нагляду. Пам'ятайте: тільки суворе дотримання правил пожежної безпеки допоможе уникнути лиха.

Пам'ятайте: залишаючи на тривалий час увімкненими в мережу електроприлади без догляду, ви ставите під загрозу не лише своє життя, а й життя людей, які вас оточують.

Користуйтеся електрообігрівальними приладами тільки заводського виготовлення, із закритою спіраллю.

Не залишайте дітей без догляду, не дозволяйте їм бавитися сірниками, запальничками та легкозаймистими речовинами. Пам'ятайте: маленький вогник у руках дитини може перетворитися на всепожираюче полум'я!

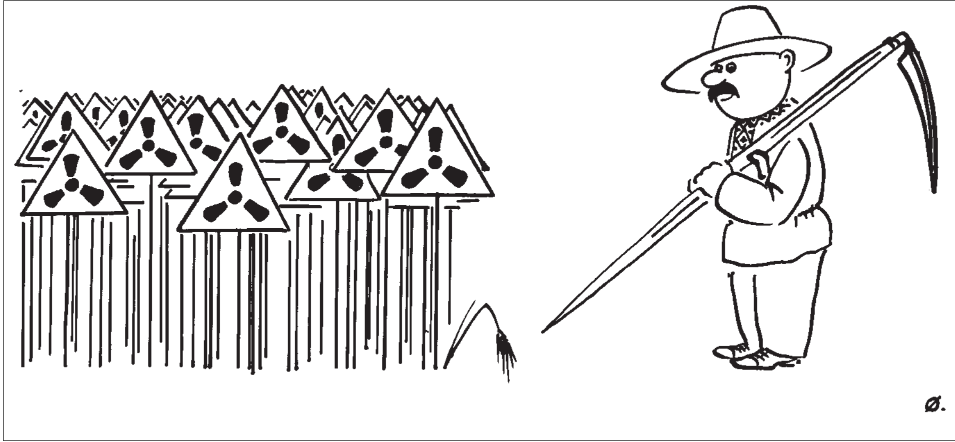
Перед початком експлуатації перевірте справність пічного опалення!

Пам'ятайте: одна з основних причин пожеж — наше недбале ставлення до вогню.

Земля палала заради життя

Понад півстоліття тому, 29 серпня 1949 року, перший ядерний вибух над територією Радянського Союзу несподівано й назавжди зруйнував плани США розмахувати над головою СРСР атомною булавою. Світ вступив до ядерного марафону. Створений паритет, власне, і врятував нашу планету від жахів атомної війни.

Полковник Микола Смолієнко тепер може говорити про те, що категорично заборонялося тоді...

Із «атомної» історії

Першим попередженням для СРСР стала інформація, отримана військовою розвідкою з Англії: в жовтні 1940 року тут почалася робота над створенням атомної бомби. Незабаром стало відомо, що подібні плани здійснює Німеччина. Пізніше до ядерної гонки долучилися й США. «Атомна» інформація досягла своєї критичної маси. Перша робота над створенням зброї століття у Радянському Союзі розпочалася вже після того, як американська бомба вибухнула над Хіросімою та Нагасакі. Сталін учинив рознос за відставання від Америки і «благословив» учених на експеримент. Проектом керував Ігор Курчатов під пильним контролем керівника НКВС Лаврентія Берії. Пошуки йшли велетенськими кроками. Необхідний компонент атомної бомби — металевий плутоній — було отримано за чотири місяці до випробувань.

У 1953 році в Семипалатинську було випробувано водневу бомбу потужністю у двадцять хіросім. Ядерна зброя стала чинником, що стримував протистояння світових політичних систем. Цей період історії дістав назву «холодна війна». У 1963 році СРСР, США та Велика Британія уклали угоду про заборону ядерних випробувань в атмосфері, космосі та під водою. Підземні випробування ще тривали: у Радянському Союзі до 1990 року, в США — до 1992.

Ядерні випробування завдали величезної шкоди навколишньому середовищу. Під тиском громадськості 1979 року було закрито полігон у Семипалатинську. На спаленій землі розташувався Інститут рекультивації середовища, що зазнало впливу ядерних випробувань.

Пити, розмовляти й зніматися заборонялося

Сліди атомних вибухів ще довго залишатимуться в пам'яті нашої землі. Довго берегтиме їх пам'ять людська. Микола Смолієнко — наш земляк, народився і виріс у райцентрі Каланчак. Після школи вступив до Одеського вищого загальновійськового командного училища, яке закінчив у 1962 році. Серед кращих випускників був направлений на службу до Москви.

— Однокурсники неймовірно заздрили, а нас самих розпирало від гордощів. Із двома земляками — Віталієм Остапенком з Голопристанського району та Георгієм Дудком із Каховки у призначений час прибули до столиці за вказаною адресою. Отримали інструкцію: далі їхати поїздом, до такої-то станції, але квиток належить взяти зовсім до іншої. Так вимагала конспірація. Куди їхали — не знали. Ніч, степ навколо. Поселилися в готелі. Вийшли прогулятися — тиша, темінь. Одне лише привернуло увагу — надто вили десь собаки. Вже пізніше дізналися, що неподалік розташовані вольєри, де проводили спостереження за тваринами, вивчали їхню поведінку, ставили різні медичні експерименти.

Так молоді лейтенанти починали свою службу на Семипалатинському полігоні ядерних випробувань. Чудове містечко на березі Іртиша, де жили ядерники, за 130 кілометрів від Семипалатинська, офіційної назви не мало. Називалося просто «берег». Нині це місто Курчатов. Суцільна зелень, чистота, дві вулиці з охайними будинками без дахів — щоб не зірвало ударною хвилею. Населення — винятково молоді люди, багато дітей. Щодня одні й ті самі обличчя. Коли якось серед мешканців «берега» з'явився немолодий чоловік із сивою бородою, діти натовпом ходили на нього дивитися, як на якесь диво.

— Ми жили тоді прекрасно, — згадує Микола Іванович. — Були щасливі, бо були молоді. Були щасливі, незважаючи ні на яку радіацію. Незважаючи на глибоку траншею і три ряди колючого дроту навколо міста.

Дістатися «берега» можна було лише залізницею. Далі колії не було, станція так і називалася: Кінцева. Усіх, хто прибував, зустрічали й ретельно перевіряли солдати з автоматами. Траплялося, коли хтось проспав у дорозі свою станцію і заїхав до кінця, ніяк не міг второпати, чому, щоб їхати назад, його раптом супроводжують до вагона під автоматним конвоєм. Рідні не могли приїздити до них у гості, навіть на весілля. Микола Смолієнко одружився тут, у частині. Розписали молодят у відділі кадрів, і наречений із нареченою розійшлися — кожен на своє робоче місце. Несміливий натяк молодого на шампанське було сприйнято, як і належало: боронь Боже! Відверта й підступна диверсія. «Сухий» закон був нещадний. Це вже потім, після Чорнобиля, стали говорити, що спиртне виводить радіацію з організму. А тоді вважалося: п'яна людина не здатна тримати язика за зубами.

— Коли був призначений у службу охорони, в обов'язки входило перевіряти наявність «вогняних» напоїв у гірників, що прокладали штольні для підземних випробувань, — розповідає Микола Іванович. — Народ це особливий, загартований, силу свою перед молодими лейтенантами демонстрували зухвало. Мідний п'ятак у зубах гвинтом закручували. Так от, знайдеш у них запас «пального» — і мусиш знищити. Під розгнівані вигуки обурення і виконуєш «операцію»: однією рукою б'єш пляшки об заднє колесо автомобіля, а другою тримаєш спрямований на розлючений натовп пістолет...

На жаль, майже зовсім нема знімків про те їхнє життя — фотоапарати у вжитку заборонялися. За цим суворо стежили постійні патрулі на вулицях. Цього вимагала й підписка «про нерозголошення», і спеціальний наказ міністра оборони. Коли у рідному Каланчаку, куди Смолієнки щоліта приїздили у відпустку, земляки розпитували, чим займаються, як живуть, відповідали одне: «Прекрасно!»

Ми пишалися своєю службою

Що являє собою полігон? Місце для випробувань Берія вибирав особисто. На території 800 кілометрів у периметрі розташувалася маса об'єктів, на яких несли службу солдати. На час вибуху люди залишали пости і всіх вивозили у безпечне місце. В епіцентрі залишали техніку: танки, літаки, а також тварин — свиней, овець, собак, прив'язаних на різній відстані від майбутнього «гриба». Все це було потрібно, щоб спостерігати наслідки ядерних вибухів та їх вплив на довкілля. Випробовували нові зразки зброї, а також ті, що тривалий час зберігалися чи несли бойове чергування. Треба було дослідити, на що здатні боєзаряди. На полігоні працювала експедиція з випробування різних ядерних пристроїв, двигунів для космічних супутників. Величезну роботу проводили медики. Усі вони були фахівцями вищого класу. На особливій висоті була метеослужба. Вибухи проводили, ретельно обираючи напрям вітру, щоб пилові хмари зносило в бік безлюдних територій. Під час вибуху в повітря здіймається 180 тонн пилу!

Початок 60-х був особливо інтенсивний: по два-три рази на добу виростав над полігоном «гриб». У 1963 році перейшли до підземних випробувань. У гірському масиві Дигілен прокладали численні штольні, аж до центру гори. Потрібен був тривалий час, аби серед граніту пробитися на відстань у кількасот метрів. Заряд закладали і штольню замуровували. Видовище вибуху вражаюче: величезна гора здіймається в повітря, руйнується її пік, а тоді опускається. Були випробування і вглибині земної кори — буровими пристроями прокладали свердловини на глибину 400 метрів. Вибух у руслі пересохлої річки створив вирву, котра пізніше стала озером Балапан. Через сім років ядерники вже ловили в ньому сазанів.

— Я, правда, поділився сумнівами зі знайомим лікарем, — пригадує полковник Смолієнко, — то він був по-дружньому відвертий: головне, каже не їж кісток, а решту — можна. Уже в 1993 році я дивився по телевізору, як американський дослідник у протиатомному(!) костюмі стояв на полігоні й розповідав: «За моєю спиною озеро, де все живе — отруєне». Так це через двадцять років!

Чи знали тоді випробувальники про загрозу атома?

— Звичайно! І то все вигадки, що ми були піддослідними кроликами, що нас використовували, приносили в жертву. Усе знали, але ж треба було комусь це робити. Хочеш миру — готуйся до війни. Ми всі робили потрібну для держави справу. І пишалися цим.

Про нас не знали б і досі. Якби не Чорнобиль

Вони робили потрібну державі справу. Держава щедро платила атомникам: працюючим на уранових підприємствах — подовженими відпустками, спецпайками з ікрою та баликами, надбавками до зарплати. За дві зарплати робітник уранового заводу міг купити «Волгу», до того ж без черги. Чекати, правда, доводилося тим, хто хотів, аби неодмінно «з оленем» на капоті. А що нині?

— Якби не Чорнобиль, про нас так і не знали б, — з гіркотою говорять колишні випробувальники. — Тепер ми змушені роками доводити, що брали участь у атомних випробуваннях, писати скрізь листи й отримувати чиновницькі відписки. А інколи й чути зневажливе: вас туди ніхто не змушував іти.

...Коли чорним попелом грянув над нами Чорнобиль, ми відкрито заговорили про тих, хто його давно пережив. Ми дізналися про людей, котрі пройшли ядерне пекло. Челябінськ-40, Нова Земля, Тоцьк — ці об'єкти багато років залишалися засекреченими не лише для чужих, а й для своїх.

— Я не шкодую ні за чим, навіть, що віддав здоров'я на олтар Батьківщини, — каже Веніамін Шулаков, котрий служив на стратегічному челябінському об'єкті. — Але ж яка Батьківщина забуває про своїх синів?

Із настанням гласності в колишніх союзних республіках заговорили про статус учасників ядерних випробувань. В Україні їх прирівняли до потерпілих та ліквідаторів наслідків аварії на ЧАЕС. Прирівняли, але далеко не всіх. Полковник Микола Смолієнко протягом шести років доводив свою причетність до ядерних випробувань. Його земляк, однокурсник і товариш по службі Георгій Дудко так і не зміг.

Утім колишні ядерники стверджують, що їх не так уже й багато залишилося в Україні — тисячі три. Хіба це надто обтяжило б державну кишеню?

Атом обпалив нашу землю. Так було потрібно для того, щоб на ній зберіглося ЖИТТЯ. Чим споплатити байдужість і неувагу, на яку сьогодні приречені люди, котрі вчора пишалися, що служать державі?

Алла БРУСИЛОВА.

Херсон.

Мал. Василя ФЛЬОРКА.

Заява фракції партії «Демократичний союз»

(Початок на 2-й стор.).

Тому глибоке занепокоєння викликає той факт, що останнім часом у деяких регіонах України намітилася тенденція до збільшення заборгованості з виплат учителям. Тільки у вересні поточного року заборгованість у заробітній платі за рахунок бюджетних коштів зросла на 18,6%. Очевидно, що освіта й далі фінансується за залишковим принципом. І це тоді, коли середня зарплата шкільного вчителя становить лише 170 гривень, що майже вдвічі менше за прожитковий мінімум.

Фракція вважає, що вже досить тільки говорити про те, що матеріальний стан освітянина не відповідає тому високому рівню шани і поваги, які Учитель має в нашому суспільстві. Час діяти і розв'язувати цю проблему.

Зважаючи на це, фракція партії «Демократичний союз» запропонувала у проекті бюджету на 2002 рік збільшити витрати на освіту, спрямувавши на ці цілі половину надходжень бюджетних установ, котрі вони отримують як плату за різні послуги. Ми впевнені, що в умовах катастрофічного недофінансування соціальної сфери, й насамперед освіти, керівництво та працівники державних установ із розумінням поставляться до зменшення власних витрат на користь галузі, яка формує інтелект нації.

На жаль, наша пропозиція без жодних пояснень була відхилена бюджетним комітетом. Тому сьогодні ми звертаємося особисто до Прем'єр-міністра та Міністра фінансів України із проханням врахувати її під час підготовки проекту бюджету до другого читання, адже це дасть змогу забезпечити додаткове надходження до загального фонду Державного бюджету України більш як 1 мільярда 700 мільйонів гривень.

Фракція партії «Демократичний союз» ще раз звертається до народних депутатів з вимогою включити у Держбюджет видатки, необхідні для погашення боргів перед освітянами і вчасного розрахунку з ними.

Ми переконані, що держава повинна вчасно віддавати свої борги громадянам — тим, хто попри складні економічні умови самовіддано працює для її майбутнього.

Ми так само вважаємо, що держава має створити всі умови для піднесення до належного рівня самого звання «педагог». Саме тому народні депутати — члени нашої фракції розробили законопроект «Про статус педагогічного (науково-педагогічного) працівника», яким передбачені конкретні кроки в цьому напрямі і на підтримку якого ми сподіваємося.

Олександр ВОЛКОВ,
голова фракції.

Заява фракції Народно-демократичної партії

(Початок на 2-й стор.).

Маючи на меті уникнути подальшого розтягнення строків прийняття проекту Державного бюджету, фракція Народно-демократичної партії звертається до народних депутатів із пропозиціями:

1. Провести до 15 листопада 2001 року — день прийняття рішень — якнайглибші консультації стосовно Висновків та пропозицій Комітету з питань бюджету для їх прийняття в першому читанні та передання його на доопрацювання уряду.

2. Не перетворювати сесійний зал на місце передвиборної агітації, як це було у випадку з прийняттям Земельного кодексу, а перейти до нормальної конструктивної пленарної роботи.

3. Усі суперечки, що виникли між депутатськими фракціями та групами, вирішувати в рамках чинної Конституції та чинного законодавства, і не під час засідань.

Усі народні депутати України, всі політичні сили, представлені у Верховній Раді України, мають бути свідомими того, що Верховна Рада не може залишити країну без закону «Про Державний бюджет на 2002 рік» і тому повинні зробити все можливе, щоб новий рік Україна розпочала з прийнятим бюджетом.

Олександр КАРПОВ,
голова фракції Народно-демократичної партії
у Верховній Раді України.

Оборона держави починається із засвоєння азбучних істин

Армія

У з'вязку з трагедією літака над Чорним морем і відставкою міністра оборони зайшла мова про необхідність запровадження цивільного контролю над Збройними Силами. З цього приводу висловлюються не лише окремі народні депутати, політики чи платники податків «без портфелів», а й самі військові.

Генерал-полковник запасу Володимир АНТОНЕЦЬ ще шість років тому відстоював цю ідею. Генерал каже, що з його аргументами тоді погодилися, але далі справа не пішла. Рік тому Антонець звільнився з армії, але, як і раніше, переконаний: посада військового міністра має бути цивільною. На його думку, це одна з азбучних істин, на яких базується оборона держави. Проблеми у військових, стверджує генерал, — від ігнорування таких істин.

Істина перша: міністр — людина цивільна

— Ніхто не може заперечити, — каже генерал Антонець, — що посада міністра оборони більше політична, ніж військова. Військова політика, фінансування, матеріально-технічне забезпечення Збройних Сил, соціальний захист військовослужбовців — ось чим насамперед має займатися той, хто очолює військове відомство. Для вирішення цих справ потрібен апарат. Теж із цивільних. А як бути із суто військовими питаннями?

За великим рахунком, як раніше, так і нині вони покладаються на плечі начальника Генштабу і його відомства. Ось вам і конкретний розподіл обов'язків. Щодо відповідальності перед Верховним Головнокомандувачем, то тут, на мою думку, і військовий міністр, і начальник Генштабу повинні нести її в однаковій мірі: перший — за стан справ у Міноборони, другий — у військах.

У тій же Америці, як, до речі, і в ряді інших розвинутих країн, посаду керівника військового відомства обіймає лише цивільна людина. За таких умов, погодьтесь, армія не може залишатися поза цивільним контролем, як сталося у нас. Це одна з головних помилок у її будівництві. Як і те, що вирішення оборонних питань покладається здебільшого на військових. Як на мене, це неприпустима помилка.

Істина друга: оборона — справа не тільки військових

— Першу воєнну доктрину незалежної держави, — продовжує В. Антонець, — доручили створювати Міністерству оборони. Озвучував її на засіданні Верховної Ради міністр оборони. Але ж це — політичний документ. Не військові формують політику держави, не від них залежить стан її економіки, так само як і морально-психологічний стан суспільства, тих людей, котрі завтра прийдуть в армію. Суто військові проблеми у згаданому документі сконцентровані лише в одному розділі.

Після прийняття воєнної доктрини почали працювати ще над одним документом — концепцією національної безпеки. А це все одно, що спершу збудувати будинок, а тоді починати копати під ним фундамент.

Окремі високі військові чини, як і політики, так само не можуть визначити різницю між двома поняттями: «військова реформа» і «реформа Збройних Сил». Хоча достатньо лише трохи заглибитися в суть, щоб зрозуміти: військова реформа — це комплекс змін чи перетворень в усіх структурах, від яких залежить обороноздатність держави, а реформа Збройних Сил передбачає розв'язання лише суто військових проблем.

Так само незрозуміло: ми реформуємо нашу армію чи будуємо її? Коли б якась мудра голова проаналізувала всі прийняті документи, що стосуються чи то будівництва, чи реформи ЗС, висновок, повірте, був би плачевний. Складається враження, що писали їх за принципом «аби з рук». Тільки елементарною необізнаністю можна пояснити термін «оборонна достатність», він зафіксований у воєнній доктрині. Поясню детальніше.

Згаданий термін з'явився на світ, коли існувало ядерне протистояння. Оборонна достатність передбачала можливість завдати удар відплати за будь-яких умов. Для без'ядерної держави, якою є Україна, цей принцип узагалі неприйнятний.

Істина третя: яка армія нам потрібна?

— Це залежить від того, яку мету ставить оборона держави: стримання агресії, її відсіч чи оборона території. Стримати агресора сьогодні можна лише при допомозі ядерної зброї. У нас її нема, тому про це говорити не варто. Дати здачі, як кажуть у народі, можна лише потужними вогневими силами. До таких, уточню, в першу чергу належать ракетні війська і авіація. Ракетна армія, як відомо, уже в наступному році згорне своє знамено і припинить існування. Авіацію, про це заявляю відповідально, як її представник, також знищуємо безжально. Мимоволі напрошується запитання: що взагалі тоді має на озброєнні наша армія? Ми що, будуємо її лише для парадів?

Незрозуміло, наприклад, чому така велика перевага віддається військам протиповітряної оборони. Принаймні заяв з приводу високої дієздатності української ППО не бракує. Не раз чули: нам достатньо ППО, щоб зупинити агресора. Не стану давати таким заявам оцінку, скажу лише: у жодній армії світу на цей вид військ ніхто не покладає вирішальних завдань. Оборонятися з їх допомогою можна, але виграти війну — ніколи. Зрештою, чого варті такі заяви, стало добре видно після трагедії з літаком Ту-154 над Чорним морем. Мовчати про кричущу безвідповідальність, допущену військовими, не дозволяє совість.

Істина четверта: генерали відповідають за все

— Мені не раз доводилося брати участь у стрільбах, що проводилися в Криму. Нічого гріха таїти, бувало, теж траплялися помилки: чогось недогледіли, щось упустили. Але є речі, яких не можна порушувати нізащо.

На полігонах Криму, знаю про це достеменно, можна стріляти ракетами малої і середньої дальності. Зона безпеки там зовсім невелика — вона закривається на відстані 120—140 кілометрів. Незважаючи на це, хтось узяв на себе сміливість прийняти, даруйте на слові, безглузде рішення проводити пуски ракет з дальністю стрільби більше 200 кілометрів. Чим усе це обернулося, вже знаємо.

Тому кожен крок, що його робили високі військові чини на чолі з колишнім міністром оборони, був помилковим. Коли сталася трагедія, генерали, хоч як про це прикро говорити, повели себе недостойно. «Ми не стріляли в той час, коли летів літак», «ми стріляли на 38 кілометрів», «ракета впала за дві хвилини до того, як літак зник з екрана радара» —такі заяви не що інше, як намагання приховати істину. При цивільному контролі за армією, повторюю, такого ніколи не було б.

Як генерал, не байдужий до того, що діється у війську, задумуюся: чи здатні будуть у годину «Ч» прийняти відповідальне рішення генерали, виховані в умовах, коли можна чорне видавати за біле? Проблема, на цьому хочу наголосити особливо, не лише в окремих особах. Боягузами, даруйте на слові, армійських генералів зробила система, що склалася нині у Збройних Силах. Уголос про це не прийнято говорити: військові відгородилися високим парканом. Виносити сміття з хати заборонено. Але чи стане від того в хаті чистіше — ось у чому питання.

Розмову записав Віктор СКРИПНИК.

Вінниця.

Цього разу сенсації не сталося

Коментар

Черговим Міністром оборони України став військовий, який ще до позавчорашнього дня очолював Генеральний штаб Збройних Сил, — генерал армії Володимир ШКІДЧЕНКО.

Новопризначеному міністрові в особову справу, як то кажуть, не дивляться. А втім, там усе як належить: інститут, командне училище, дві військові академії, досвід, заслуги, звання, нагороди...

Зрештою, ніхто й не мав сумнівів, що саме перший заступник Міністра оборони країни замінить на бойовому почесному посту свого відставленого з об'єктивних причин і за власним бажанням шефа. До речі, коли очікували призначення попереднього, інтрига була набагато крутіша. Після цивільного керівника військового відомства країни лейтенанта запасу Валерія Шмарова на «святе місце» мітили щонайменше п'ять кандидатів, імена яких були на слуху того часу. Але тоді не спрацював тоталізатор засобів масової інформації, і Головнокомандувач ЗС України явив світові маловідомого в політичних колах яскравого представника військової танкової еліти Олександра Кузьмука.

Добираючи нового кандидата у міністерське крісло оборонного силового відомства, Президент країни дав однозначно зрозуміти, що цивільна людина в ньому не сидітиме. Хоча в контексті останніх неабияких проколів (читай — влучень) військовослужбовців переважна частина українського социуму обстоювала безпогонного міністра. Але, ймовірно, напружена ситуація в світі — оголошена терористами війна — відіграла вирішальну роль у призначенні генерала армії Шкідченка.

Як повідомили у прес-службі МО України, військовослужбовці цілком солідарні в цьому питанні з Головнокомандувачем і раді СВОЄМУ новому начальству. І зрозуміло чому. Принаймні особливих пертурбацій у військовому королівстві ЇХНЯ людина не провадитиме.

Ольга ВІТЕР.

Погляд

Енергетика: політика чи політиканство?

Напевно, більшості народних депутатів уже набридло розглядати проблеми, як то кажуть, не своєї компетенції. Навіть — загальнодержавної ваги, як у випадку з готовністю Паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) та житлово-комунального господарства до роботи в осінньо-зимовий період, про що уряд звітував напередодні.

Коли депутатський корпус починають перевантажувати звітністю про обсяги мазуту та вугілля на складах, про кількість відремонтованих котелень і атомних блоків, він мимоволі втрачає відчуття законодавця. Дискутувати з цього приводу, безперечно, треба, але в уряді, а не в парламенті. А на сесії це питання варто ставити руба: які конкретні заходи вживали Кабінет Міністрів і Мінпаливенерго, аби енергетика стала фінансово і технічно самодостатньою галуззю? Без цього законодавець і надалі відволікатиметься на розв'язання господарських проблем, за які мають нести відповідальність профільні міністерства. До речі, на думку членів Комітету з питань ПЕК, ядерної політики та ядерної безпеки, такий підхід до розгляду діяльності уряду в сфері енергетики та житлово-комунального господарства —найбільш корисний для суспільства і конструктивний для вищих органів влади. На жаль, з інформації, озвученої урядом в парламенті, так і не вдалося з'ясувати, що саме гальмує розвиток стратегічно важливої галузі і на яких ділянках Кабінет недопрацьовує. Інколи здається, що це не зрозуміло й самому урядові.

Тим часом очевидно, що структурні реформи у ПЕК гальмує недосконала система управління, яка потребує істотного переосмислення в руслі основних принципів Концепції адміністративної реформи. Скажу простіше: нам бракує менеджерів, спроможних відповідати новим, ринковим, реаліям. А немає менеджерів — немає ґрунтовних інформаційно-аналітичних досліджень, розробки стратегічних засад розвитку галузі, макроекономічного прогнозування. Не позбувшись старих стереотипів, ми вже осідлали нові. Страждає від цього і Мінпаливенерго, яке за об'єктивних причин немає змоги забезпечити команду висококваліфікованих менеджерів, юристів, і тому не може ефективно протидіяти, наприклад приватизованим обленерго, в судах, публічній полеміці, в профільних питаннях контролю, планування, моніторингу. Адже Мінпаливенерго і в кадровій політиці, і в судовій, і в публічній діяльності обмежене жебрацькими можливостями вітчизняного бюджетного фінансування і не може собі дозволити багато чого навіть із необхідного. В Росії цю проблему було вирішено створенням потужного РАТ ЄЕС, яке взяло на себе, поміж іншим, і функції ефективного менеджменту. Такий шлях можна було б розглядати і як один з можливих виходів із ситуації в Україні — але тут, на жаль, маємо справу з «вічним питанням» адмінреформи...

Підготовлений групою народних депутатів законопроект «Про основи енергетичної політики України» зареєстровано ще минулої осені, але уряд це не обходить. Так само, як рішення ще з більшою бородою —щодо перегляду Національної енергетичної програми. Схоже, Кабмін приречений виконувати роль пожежника, який, не в змозі попередити подію, гасить її наслідки. Але ця роль йому не вдається: заплановане підвищення тарифів на електроенергію не компенсується (бюджетних коштів — катма) програмами соціальної підтримки населення. Прем'єр-міністр Анатолій Кінах запевняє, що тарифи на електроенергію для населення не зростатимуть, але воно постраждає і в тому разі, якщо зросте вартість електроенергії для промислових підприємств. Отже, куди не кинь — всюди клин.

Чи задумувались в уряді, чому продовжує зростати заборгованість підприємств та житлово-комунальних установ за електроносії, а населення — за житлово-комунальні послуги? На мою думку, і її розділяє чимало депутатів — саме через недосконалу систему тарифів, яка спирається на планування витрат залежно від минулих періодів. Нормативи споживання газу, води та тепла не переглядалися багато років і істотно перевищують фактичні норми витрат. Лічильники для населення майже не встановлюються. Отже, маємо ситуацію, коли безгосподарність житлово-комунальних підприємств перекладається на плечі споживачів завдяки необгрунтовано встановленим тарифам.

Усі ми є свідками того, як енергетичні підприємства «з'їдає» так звана тіньова приватизація. Ось вже півроку, як наш комітет наполягає на створенні і втіленні в життя програми реструктуризації боргів, але віз і нині там. А під банкрутство вже ставлять «Дніпроенерго» і «Центроенерго». Цікаво, у який спосіб Україна відповідатиме за борговими зобов'язаннями перед Росією, якщо реструктуризації боргів на внутрішньому ринку не відбудеться?

Зрештою, на часі визначитися щодо енергетичної політики України та стратегії ПЕК на сьогодні і перспективу. Бо те, що маємо, більше схоже на політиканство.

Олексій КУЧЕРЕНКО,
заступник голови Комітету з питань ПЕК, ядерної політики і ядерної безпеки.

Зелений — колір перемоги

Про те, як луганчани втерли носа французам і знайшли спільну мову з росіянами

Вітчизняний стиль

Як розповідають ті, кому вдалося побувати на ювілейній виставці в Києві «Україна. Десять років незалежності», продукція холдингової компанії «Луганськтепловоз» викликала у відвідувачів особливе зацікавлення. Прискіпливо оглядаючи два електропоїзди та дизель-поїзд, виставлені тут, присутні емоційно зазначали: але ж можемо, якщо захочемо! Представники ділових кіл до оцінки луганської продукції підійшли інакше — менше емоцій і більше раціонального підходу, що особливо радує. «Укрзалізниця», наприклад, одразу ж зібрала термінову нараду, на якій ухвалила рішення про додаткове замовлення в поточному році одного електропотяга для Донецької залізниці, а заодно ще раз підтвердила намір придбати 202 вагони електро- та дизель-потягів на загальну суму 354 млн. гривень. Можна сказати, що свій головний іспит, який дає змогу підприємству вийти на новий етап економічного розвитку, луганські тепловозобудівники склали на «відмінно». Міфічна перспектива набула цілком певних обрисів.

Якщо не луганські тепловозобудівники, то хто?

Генеральний директор «Укрзалізниці» Георгій Кирпа тисячу разів мав рацію, коли привернув серйозну увагу до стану вітчизняного локомотивобудування. Адже все могло бути інакше, і важливе державне замовлення на розроблення та виготовлення електропоїздів, цілком можливо, могло б ощасливити інших виробників. І не обов'язково своїх, українських. Слава Богу, цього не сталося. Георгій Миколайович гідно оцінив потужності «Луганськтепловоза», інтелектуальний потенціал фахівців підприємства, а також його випробну базу. Він не помилився, а луганчани, в свою чергу, не підвели. І навіть більше, поставили рекорд: створили електропотяг буквально за три місяці. Конструктори, технологи й робітники працювали день і ніч, не чекаючи відзміняних креслень — просто з «більків». Керівники підприємства розуміли: якщо час буде згаяно, про економічне піднесення холдингу годі й говорити. А гіркий досвід, на жаль, уже мають. Тягові електропоїзди, наприклад, нині виготовляють у Дніпропетровську, хоча в Луганську для цього виробництва були й готова непогана база, і досвід випуску вантажних машин. Тоді момент було згаяно. Нині луганські тепловозобудівники заявили про своє монопольне право на випуск електричок постійного і перемінного струму, а також дизель-потягів.

У недалекому минулому основним замовником «Луганськтепловоза» була Російська Федерація, та вже стали історією і БАМ, і Транссибірська магістраль, а 87% залізничних колій електрифіковано. Якби тепловозобудівники продовжували орієнтуватися лише на російський ринок, який старі тепловози вже не купує, були б приречені. Тому керівництво заводу й ухвалило рішення змінити номенклатуру, асортимент продукції і наростити обсяги минулих років. Рішення було правильне. Справа зрушила. «Укрзалізниця», оцінивши продукцію луганчан, до кінця нинішнього року замовила чотири електрички (а це 32 вагони), чотири дизель-потяги — ще 16 вагонів. Окрім того, з'явилися солідні замовлення із Німеччини, Казахстану, Ірану. Великий обсяг роботи намічено й на наступний рік. Проект, над виконанням якого тепловозобудівники розпочинають роботу вже тепер, умовно можна назвати «Три по десять». На замовлення «Укрзалізниці» на заводі приступають до випуску 10 електричок перемінного, 10 — постійного струму та 10 дизель-потягів. Загалом це понад 200 вагонів. Якщо порівнювати обсяги випуску продукції з 1999 роком, то тоді з воріт підприємства вийшло лише 18 вагонів, а нині тільки за три місяці випущено 20 одиниць.

Електричка — добре, тепловоз — не гірше

Підприємство продовжує називатися тепловозобудівним, а причина цього — аж ніяк не данина історії чи традиції. Тепловозна тематика все ще залишається однією з головних на заводі, бо тепловози ще мають попит у споживачів. Хоча це вже не ті машини, які підкорювали залізничні магістралі десять років тому. Для українського ринку конструктори проектують маневровий тепловоз на зразок ТЕМ, ЧМЕ і вже знають заздалегідь, що така машина буде мати попит не лише в нашій країні, а й за кордоном. До речі, спроби відомої світової компанії «Дженерал електрік» пробитися на казахстанський ринок ні до чого позитивного не призвели. Іноземці справедливо оцінили ситуацію: вся база обслуговування рухомого складу пристосована до луганських машин, отже, їм на цьому ринку робити нічого.

До потреби тісної співпраці з луганськими тепловозобудівниками прийшли й росіяни. Після розпаду СРСР російські локомотивобудівники спробували самі відтворити луганський магістральний тепловоз за тією технічною документацією, котра залишилася в Росії після поділу. Спробували... І нічого в них не вийшло. Креслення кресленнями, а головне —технологія, під розроблення якої потрібні величезні капіталовкладення. Тому, коли в Москві відбувалася нарада з проблем оновлення рухомого складу залізниць Росії, запросили й керівників «Луганськтепловоза». Сторони змогли домовитися, тож нині під російське замовлення тепловозобудівники працюють над створенням сучасної машини, яка начинена електронікою і відрізняється від попередніх моделей сучасною діагностикою, комфортною кабіною для машиніста та іншими перевагами.

До речі, про якість. Холдингова компанія «Луганськтепловоз» співпрацює з фірмою «АД Транс» —найбільшим постачальником залізничного рухомого складу, який має ринки збуту в усьому світі. Так от, з деякого часу ця фірма почала скуповувати по всій СНД старі луганські тепловози, що прослужили 30 і 40 років. З цих машин знімали буквально все, залишаючи основну раму, візок і кузови, встановлювали своє обладнання і продавали ці тепловози залізницям. Та ще й нахвалювали якість металу на луганських машинах: вистачить міцності ще на 30 років експлуатації.

І ще один цікавий факт. «Луганськтепловоз» нині активно співробітничає з Іраном. За лізингом країні було передано тепловоз М-62. Приблизно в цей час румунські виробники передали іранцям 10 своїх машин, а французи — дві. Французькі тепловози, до речі, дуже дорогі, приблизно в чотири рази дорожчі, ніж луганські. В складних кліматичних умовах більша частина румунських машин одразу вийшла з ладу, знаменита французька електроніка також не витримала пилових бур, а луганський М-62 працює досі. Незабаром в Україні очікують на приїзд віце-президента іранських залізниць, з яким керівники «Луганськтепловоза» ведуть переговори про подальші поставки до цієї країни тепловозів.

«Вагончик тронется, перрон останется...»

Про два трамваї, складені на 90%, та 15 кузовів цих майбутніх машин, на заводі згадують з гіркотою: це змертвлені кошти нашого підприємства. Виробництво трамваїв, на створення яких свого часу було витрачено чимало коштів, нині стоїть. І не тому, що луганські трамваї погані. Причина в бідності комунальних господарств, які ще не мають фінансової можливості поновити міський електричний парк сучасними машинами. Це питання тепловозобудівники лобіювали на всіх рівнях. Кілька років тому вдалося провести в Луганську виїзне засідання комісії Верховної Ради з питань транспорту. Але позитивного результату так і не домоглися. Світло надії тепловозобудівникам запалили знову-таки росіяни.

Москва зацікавилася луганськими трамваями, і під час недавнього приїзду мера російської столиці Юрія Лужкова було досягнуто домовленості про постачання 20 трамваїв. Щоправда, у бюджеті Москви на нинішній рік видатки на придбання такої кількості міського електротранспорту не передбачено. Луганські виробники, в свою чергу, не мають обігових коштів, аби приступити до виконання важливого для них замовлення. Але наступного року цю роботу буде зроблено. Окрім того, московський уряд зробив ще одне цікаве замовлення. Виявляється, в столиці є такі ділянки дороги, де погано проходять трамваї звичайної довжини. Потрібна машина особливої конструкції — коротка. Таку поки що жоден завод не випускає, а луганчани залюбки прийняли замовлення, висловивши впевненість, що така робота їм до снаги. Конструктори вже приступили до роботи, а керівники холдингу шукають додаткові кошти для такого виробництва, поспішають втиснутися в цей ринок, доки ще є місце.

Під час своєї поїздки в Тегеран генеральний директор холдингу Микола Мельников звернув увагу, що всесвітньо відомий мегаполіс не має трамваїв — цього дешевого виду транспорту — і запропонував урядові іранської столиці продукцію свого виробництва. Схід, як відомо, справа тонка. Тут вважають за ліпше побачити все на власні очі, а тоді вже вирішувати. Отже, за домовленістю сторін луганчани на першому етапі мають побудувати кілька кілометрів трамвайної колії і пустити по ній свої машини. Знову-таки поспішають, щоб і цей ринок нікому не віддати.

Гарне це слово — монополіст

Донецькими і львівськими залізничними магістралями нині їздять новенькі дизель-потяги, створені в результаті співдружності залізничниками і локомотивобудівниками. Машина вийшла економічна, надійна, відповідає вимогам європейських стандартів. Такої машини в СНД не виробляє ніхто. Тому можна зрозуміти гордість генерального директора «Луганськтепловоза» Миколи Мельникова, з якою він розповідає про своє підприємство як монополіста вітчизняного локомотивобудування. Гарне це слово — монополіст. Але, окрім визнання провідної ролі товаровиробника, у ньому закладено це один сенс. Велика, напружена праця всього трудового колективу, котрий у досягненні наміченої мети долає величезні труднощі. За радянських часів завод випускав 1400 тепловозів на рік. Нинішній орієнтир — 1400 одиниць електровозів, дизель-потягів, трамваїв тощо. Це дасть змогу не лише розширити асортимент продукції, підвищити ймовірність залучення солідних покупців, а й розширити маневреність для фінансів. Працюватиметься легше. Одне слово, попереду спалахнуло зелене світло — світло надії.

Алла АНТИПОВА.

Міністр зосередився на глобальному

Глава українського зовнішньополітичного відомства Анатолій Зленко перебуває цими днями в нещасливому Нью-Йорку. Там відбувається чергова сесія Генеральної Асамблеї ООН. Міністр виступав, мав низку зустрічей, зокрема з Президентом США Джорджем Бушем. Він запросив відвідати Україну своїх колег із США та Великої Британії Коліна Пауела та Джона Стро. Ті, було повідомлено вчора на брифінгу, запрошення прийняли.

Водночас серед завдань міністра не було передати керівництву США листи від Президента України Леоніда Кучми. На цьому наголосив начальник управління інформації МЗС Сергій Бородєнков. Нагадаємо, що ті послання возив минулого тижня до Америки екс-прем'єр Віктор Ющенко і мав передати їх віце-президенту Річарду Чейні, проте зустрітися з ним лідеру «Нашої України» не вдалося. Та, очевидно, потреба листування вже відпала, і Анатолій Зленко під час зустрічей з американськими посадовцями зосередився на глобальних питаннях, таких, як тероризм і ядерна безпека. «Глава нашої держави сам розуміє, що йому робити і яким чином це робити», — сказав про листи начальник управління інформації МЗС Сергій Бородєнков.

На брифінгу було повідомлено, що післязавтра в Києві відбудеться чергове засідання україно-чеської комісії з питань торгово-економічного співробітництва. Недавно, нагадаємо, в Києві перебував міністр закордонних справ Чехії Ян Каван, отож тепер комісія працюватиме на основі ще «теплих» результатів того візиту.

Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ.

Північний альянс увійшов до Кабула

У ніч на вівторок війська Північного альянсу захопили напівзруйнований Кабул і зайняли урядові будівлі. Особливого опору вони не зустріли: напередодні талібські танки, БТР та переповнені вантажівки з людьми залишили місто і вирушили на південний захід, у бік Кандагара. В Кабулі панувало безвладдя: із в'язниць, що залишилися без охорони, тікали ув'язнені.

Як передають кореспонденти Рейтер, війська Північного альянсу захопили аеропорт поблизу Кандагара, який вважається другою, неофіційною, столицею талібів. (Раніше повідомлялося, що територію аеропорту захоплено силами місцевих пуштунських племен). Коли верстався номер, опозиційні війська прорвалися до міста Джелалабада, де розташовані головні тренувальні бази терористів. Провінції Фарах, Німроз і Капіста вже контролювала опозиція.

Фото АП.

Неполадки двигуна чи теракт?

(Початок на 1-й стор.).

Через два місяці після терактів у Нью-Йорку та Вашингтоні передмістя Нью-Йорка знову оповите димом, а саме місто — страхом.

Нині йде розслідування, розшифровуються бортові самописи літака. Відомо, що один із двигунів літака впав за кілька кварталів від місця катастрофи. За словами слідчих, катастрофа — нещасний випадок. Але поки що не заперечують і того, що причиною аварії міг бути теракт. На його користь свідчать деякі факти. Хоча можливо, що це лише містичний збіг обставин:

1. Катастрофа американського літака сталася через кілька днів після нових погроз лідерів організації «Аль-Каїда» на адресу США і практично рівно через два місяці після атак на Нью-Йорк і Вашингтон.

2. За своїм класом літак, що розбився, відповідає класові боїнгів, які врізалися в будівлі ВЦТ. Крім того, А-300 належав тим самим «Американ Ейрлайнс», що й літаки, які розбилися 11 вересня.

3. Вилетів аеробус з того самого аеропорту ім. Джона Кеннеді, що й лайнери, спрямовані терористами в нью-йоркські хмарочоси.

4. Авіакатастрофа сталася під час сесії Генеральної асамблеї ООН, а також на тлі успішного наступу Північного альянсу в Афганістані.

5. Зв'язок з літаком був нормальний до моменту катастрофи.

6. Представники компанії «Аеробус» заявляють: поки що не було випадку, щоб їхній літак загубив двигуна у польоті.

7. Про те, що літак вибухнув у повітрі, свідчать показання очевидців.

8. У момент катастрофи в повітрі перебував бойовий літак ВПС США, який патрулював повітряний простір над містом. Водночас немає свідчень того, що бойові літаки було піднято в повітря у зв'язку з якоюсь загрозою теракту.

Яна СТАДІЛЬНА.

Люди бульдозерам не завада

Кінець минулого тижня в Білорусі був позначений силовим протистоянням між владою та опозицією. Міліція та ЗМОП намагалися розігнати тих, хто протестував проти будівництва кільцевої дороги в урочищі Куропати під Мінськом. «ГУ» вже повідомляв, що там поховані жертви сталінських репресій.

Кілька місяців тому стало зрозуміло: розширення мінської кільцевого автошляху зачепить урочище. Представники молодіжних організацій, зокрема Молодого фронту (молодіжна фракція Білоруського народного фронту), поставили в Куропатах наметовий табір. Увечері в четвер туди прибули міліціонери і повідомили, що нібито в лісі неподалік знайдено труп. У цьому зв'язку запропонували юнакам протягом 10 хвилин залишити урочище. Як з'ясувалося пізніше, жодного трупа в лісі не було, а замість криміналістів у Куропати прибуло кілька автобусів зі змопівцями і бульдозери. Бульдозери знесли встановлені вздовж дороги дерев'яні хресті. Молодих людей, які спробували загородити шлях техніці, міліція розганяла кийками і «черемхою». Та сама історія повторилася і наступного ранку, вже за участю опозиційних лідерів. Бульдозери знову знесли поставлені за ніч хрести. Коли ці хрести почали засипати піском із самоскидів, що під'їхали, до кар'єра, намагаючись перешкодити цьому, стрибнуло кілька осіб.

Присутність у кар'єрі людей аж ніяк не завадила «дорожнім» роботам. Пісок посипався на голови опозиціонерів. Один з лідерів БНФ В'ячеслав Сівчик і лідер Молодого фронту Павло Северинець опинилися засипаними піском по шию. Після сутичок кількох лідерів опозиції і активістів захисту Куропатів затримали.

Вочевидь, історія з Куропатами триватиме й цього тижня.

Ганна ПЕТРОВСЬКА.

Мінськ.

Фінсько-шведська ініціатива

Спрямувати «Партнерство заради миру» (ПЗМ) у бік боротьби з міжнародним тероризмом — така ініціатива влади нейтральних Фінляндії й Швеції.

Загалом програмою ПЗМ передбачено співробітництво країн НАТО з іншими державами європейського континенту для здійснення спільних миротворчих операцій в гарячих точках Європи. Що ж пропонують північні країни? Для початку — переговори за участю офіційної влади країн Європи, США та Канади на тему боротьби з міжнародним тероризмом у рамках ПЗМ. Фінляндія та Швеція вважають, що такі переговори слід провести уже на спільній зустрічі міністрів закордонних справ і оборони НАТО та держав-партнерів, яка відбудеться у грудні. Зокрема, план Фінляндії та Швеції передбачає встановлення ефективного співробітництва між національними відомствами, які відповідають за цивільну оборону, створення фонду для країн Середньої Азії, який дав би їм змогу ефективніше брати участь у програмі ПЗМ, та низку інших заходів.

Марат ЗУБКО.

Гельсінкі.

«Азартні» яблука

Британські учні молодших класів безплатно отримуватимуть щодня фрукти. Уряд Великої Британії планує купувати їх за рахунок доходів від численних національних лотерей та інших азартних ігор. На вітаміни для дітей вже надано близько 60 млн. доларів. Особливу увагу приділять тим регіонам Сполученого Королівства, де найбільша кількість захворювань на рак та серцевих нападів, приміром, Шотландії. Проект нині проходить перевірку в 500 школах країни, де 80 тисяч першокласників отримують поки що по одному яблуку щодня.

Зелений протекціонізм

Довкілля може стати, на думку представників країн, що розвиваються, новим засобом захисту виробників на Заході, або, інакше кажучи, «зеленим протекціонізмом» у руках багатих країн. Вимагаючи узаконити у Світовій організації торгівлі суворі норми в галузі екології, що існують на Заході, багаті країни можуть спробувати використати цей інструмент для запровадження митних та інших бар'єрів на шляху експорту з держав, що розвиваються. Такою зброєю в їхніх руках можуть стати також вимоги дотримувати високих соціальних стандартів і прав людини.

Хроніка. Факти. Події

Дублін

Виведення військ із Лівану

З півдня Лівану виведено ірландські війська. Військовослужбовці перебували в складі миротворчих сил ООН у Лівані протягом останніх двадцяти трьох років. За цей час внаслідок воєнних дій та нещасних випадків загинуло 45 ірландців. У Лівані служило більш як двадцять тисяч військовослужбовців із Ірландії.

Багдад

Іракці не обстрілювали Кувейт

Іракська влада спростувала інформацію про те, що територію Кувейту було піддано мінометному обстрілу з боку Іраку.

Алжир

Жертви повені

Найсильніша за останні 20 років повінь у Алжирі забрала життя 575 осіб, 538 із яких загинули в столиці країни. В найбільш постраждалому від стихії районі міста за останні два дні рятувальники знайшли 34 тіла.

Дакка

Новий президент

Стало відомо ім'я нового президента Бангладеш. Ним став колишній міністр закордонних справ країни Бадруддоза Чодхурі, якого було висунено на посаду президента від націоналістичної партії Бангладеш.

Маніла

Саміт АСЕАН

У Манілі триває саміт глав генштабів країн АСЕАН. Основною темою переговорів 10 воєначальників стало «опитування про участь країн АСЕАН у військовій боротьбі з міжнародним тероризмом».

Гаага

Третє звинувачення

Слідчі Міжнародного трибуналу подали суддям третій обвинувальний висновок у справі колишнього президента Югославії Слободана Мілошевича. Це останнє зі звинувачень, що їх висували проти Мілошевича. Його формулювання — геноцид мирного населення Боснії під час війни 1991—1995 рр.

Катманду

Загинула принцеса Непалу

Серед пасажирів гелікоптера, що розбився над озером Рара, була принцеса Непалу Прекшія. Принцеса та люди, які її супроводжували, загинули. Причини авіакатастрофи та її обставини поки що невідомі.

Берлін

Антиядерні протести

У Німеччині супротивники ядерної енергії намагаються зупинити потяг, який везе ядерні відходи із Франції до міста Горлебена. Демонстрантам тимчасово вдалося блокувати залізничні колії в районі міста Хітцакер. Більш як десять осіб було заарештовано і понад сто тимчасово затримано.

Сідней

Марш антиглобалістів

У Сіднеї близько двох тисяч членів профспілок провели мирну антиглобалістську акцію. Учасники акції закликали ВТО відмовитися від політики подальшої реалізації торгових відносин. Одним із організаторів маршу протесту виступила Міжнародна федерація металістів.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» та зарубіжних інформагентств.

Фото АП.

Візьміть мене в Ноїв ковчег

А слова «час» і «церква» вірменською мовою звучать однаково

Кафедральний собор св.Ечміадзина

Із вірменського записника

«Саме на вірменській землі починає відроджуватися людство, але цьому багато хто не надає значення, бо гординя заважає — і відкладають приїзд. Ось перед вами перший вівтар, освячений 303 року Святим Григорієм Просвітителем. Побажайте тут найсокровеннішого, і воздасться вам. Не все треба досліджувати. Дещо слід приймати на віру».

Із бесіди з Алваном ГАСПАРЯНОМ, дияконом кафедрального собору св.Ечміадзина.

1. У пошуках ключа тисячоліть

Людська свідомість на диво консервативна. Якби я сказала, що їду до Вірменії, щоб придбати дешеве тамтешнє золото, повірили б легше, аніж у те, що подалася на пошук Істини. Що холодного дощового дня 18 жовтня купалася в озері Севан. І вода видалася мені гарячою. «Не дури! — розсміявся один всезнаючий пан. — Там і влітку температура — дев'ять градусів!» Тим часом купіль у Севані була завершенням пошуку траєкторії подальшого руху, котра визріла в душі й саме тут матеріалізувалася легко й просто.

У кафедральному соборі Ечміадзина — найдавнішому християнському храмі Вірменії — внутрішній компас підвів мене до скам'янілого уламка Ноєвого ковчега, знайденого на священній горі Арарат. Не все слід досліджувати, дещо треба сприймати на віру, кажуть духовні особи. А вчені таки досліджують гору і шукають ковчег. Саме для цього нещодавно американці зробили знімок Арарату із супутника. Щоранку я бачила Арарат із свого вікна і відчувала, що він поряд, на відстані душі, дарма що на території Туреччини. Коли вершина ховається за хмарами, вірмени потерпають, бо чогось бракує. А надто, коли приїжджають гості, котрі неодмінно повинні побачити Арарат.

Я дивилася на Вірменію і вірмен очима прочанина, який черпає диво від кожного камінця, і те диво являється. Один камінець — уламок вулканічної маси з берега Севану — я привезла додому. Торкаюся його і бачу трикутники єгипетських пірамід. Такий вигляд мали гори на березі озера. Сюди приїжджають не лише для відпочинку, більше — для медитації і роздумів. Зрештою, не дуже й милує око тутешній «місячний» ландшафт. Коли я вперше побачила Севан, була розчарована суворістю пейзажу. Вірменські пейзажі, дійсність, історія — не для ситого ока. Вони — для діалогу із світом і собою...

Минуло 1700 літ, відколи Вірменія прийняла християнство. Старовинні храми зберігають пам'ять про це, але храмом понад храмами є все-таки не собор, а Матенадаран — сховище старовинних рукописів. Любов до книги для вірмен — щось вище, аніж віросповідання. Зрештою, сама вірменська писемність — то феномен Духу. Абетка, створена 405 року Месропом Маштоцом, це більше, ніж 36 літер. Їх малюють, різьблять у камені, на металі й дереві, вишивають. У домі видатної поетеси Сільви Капутикян я бачила коштовне панно із вірменських літер, а в кожній із них — рядок з вірша, що на устах у кожного вірменина: «Навіть якщо ти, край Боже, забудеш свою матір, ніколи не забувай рідну мову». Чула від багатьох вірмен, що їхньою найвищою національною святинею є писемність, мова. Чи часто ми чуємо таке вдома? У ресторанах, кав'ярнях і машинах звучить вірменська пісня. Коли мені терміново знадобилась технічна касета для запису, у музичному кіоску запропонували «стерти»... Валерія Леонтьєва. Збережено поховання Месропа Маштоца в Ошагані. І створена ним писемність і понині без змін. Учителі з усієї країни привозять дітей до храму св. Месропа Маштоца, разом моляться і запалюють свічки...

Нині в Матенадарані зберігається і вивчають 14000 давніх рукописів. Саме тут учені з усього світу шукають «ключі» до загадок цивілізації. Працюють самовіддано, за символічну зарплату. Матенадаран має велетенські борги за світло, але сам несе Світло. Вірмени з усього світу (а їх за кордонами близько 8 мільйонів) намагаються підтримати унікальну установу.

Найбільший вірменський рукопис «Мушський Гоміарій» важить близько 28 кілограмів і написаний 1200—1202 рр. Тоді ж рукопис потрапив у полон, і його викупили за 4 тисячі срібних монет (нерідко вірмени усією громадою збирали гроші на викуп святинь). До 1915 року рукопис зберігався у монастирі Святих Апостолів, а під час геноциду його врятували дві селянки. Рукописи містять відомості і про переписувачів. Найвідоміший — Ованес Мангасарянц — жив 86 літ, із них 72 роки і вдень і вночі переписував книги. Переписав 132, а останню не встиг — осліп.

Серед раритетів — вірменокипчацькі рукописи. «Кипчаки зникли, злилися з різними народами, — каже директор Матенадарану Сен Аревшатян. — А рукописами дуже цікавляться казахи, вони вважають себе нащадками кипчаків. Недавно тут був президент Казахстану Назарбаєв і затримався поза протоколом».

Ну а в мене перед очима — уламок Ноєвого ковчега з Ечміадзина. А хіба нині нам не потрібен «ковчег» для порятунку цивілізації від самознищення? Чи не зберігає Матенадаран пам'ять про Ноя і потоп?

— Кожна легенда містить часточку правди, — вважає Сен Аревшатян. — Дані про великі повені в древньому світі підтверджують археологічні розкопки.

У рукописах можна знайти цінні знання про виживання на день нинішній. Приміром, у «Науці лікування» описано 4000 рецептів! За абсолютно точними замальовками вчені знайшли всі рослини, переклали рецепти і провели досліди разом із лікарями-практиками. Найпершими пацієнтами стали працівники Матенадарану. Кандидат біологічних наук Армен Саакян, знавець старовинних рецептів, полікував судинні захворювання своїм колегам. У манускриптах є і рецепти лікування самих рукописів, які мають свої хвороби. Є тут рецепти зцілення і «невиліковних» на сьогодні хвороб, але...

— Наша медицина спить! — журиться Армен і наливає мені та моєму супутникові Арутюну Хуршудяну по келиху пурпурової рідини — настоянки трав на червоному вині «для ясності думок і пам'яті».

А в мого супутника Арутюна Хуршудяна навертаються на очі сльози.

— Я куплю для вас комп'ютер, я вступлю в товариство друзів Матенадарану й шукатиму кошти. Мій брат Хачик Санделян до 74 років працював у Матенадарані, навіть сім'ї не мав, лише рукописи...

Про Арутюна Хуршудяна із древнього вірменського роду скажу зосібна. Я познайомилася з ним за усною рекомендацією львів'янина, відомого адвоката Арама Чліянца. І цього було досить, аби отримати від Арутюна та його родини букет теплоти, доброти й опіки. Годі вже казати про транспорт. За першим покликом його біла «Волга» була до моїх послуг.

— Якби я не був вірменином, то був би українцем! — цілком щиро зізнався Арутюн.

Із вірменського записника

«Істину треба шукати не в Інтернеті, а у власній душі».

Із розмови з Сільвою КАПУТИКЯН, поетом-академіком.

Історія його сім'ї така. По війні батьки приїхали до Львова і тут сім'я прожила багато літ, затим повернулася до Єревана. Арутюн Хуршадян, добрий фахівець, що обіймав високі посади, «не вписався» в нову економіку і тепер знову хоче спробувати щастя у Львові, треба ж годувати сім'ю. Запросив до себе додому — ніякі кризи не похитнули у Вірменії культ гостя. Мати Арутюна — Асмік, котра багато років не виходить з дому після інсульту, показувала мені знімки, зроблені у львівських фотоательє, розпитувала, який нині її рідний Львів, і тішилася, мов дитина, почувши, що львів'яни назвали колишню вулицю Миру іменем Бандери. І що, здавалося б, їй до Бандери?

«...Кавказ подо мною»,— писав великий російський поет. Але Кавказ з його священною горою Арарат — усе-таки над нами. Арутюн розповів, як колись великому поетові Ованесу Ширазу в ЦК Компартії Вірменії докоряли: навіщо він так багато оспівує Арарат? Поет відповів партійному секретареві: «Щоб піднятися на вершину і звідти плюнути тобі в морду». І секретар проковтнув пілюлю. Бо культ слова великого поета тут — понад директиви. Так було впродовж віків, так має бути і надалі, вважають вірмени.

2. Вірменіст. І цим усе сказано

Ім'я Олександра Божка, Посла України у Вірменії, я почула, ледь зійшовши з трапа літака. Рафаель, котрий підвіз мене до міста, виголосив захоплену оду на адресу мого співвітчизника. Говорив про Божка як про «сина вірменського народу»! А інші люди жалкували: шкода, що каденція посла вже вичерпалася. Вони вважають, що Божко, філолог-вірменіст за першим фахом, зробив для Вірменії більше, ніж міг зробити вишколений дипломат.

В українському посольстві по-домашньому привітно і затишно. Воно розташоване в приватному котеджі заможного вірменина. Із третім секретарем посольства Володимиром Кчисленним ми почали спілкуватися, мов давні знайомі. Такою ж була і розмова з послом.

Олександр Божко — почасти наш колега, віддав 15 літ журналістиці, і вона багато дала йому для майбутньої дипломатичної діяльності. Свого часу існував обмін студентами між Єреванським та Київським університетами. Олександр Божко, навчаючись паралельно у двох вузах, став вірменістом і хотів займатися наукою. Та ба. В Інституті історії йому сказали, що «феодалізм у нас не в пошані», а в Інституті літератури — «не передбачено». Подався у журналістику. Прокидався о 4-й ранку, працював над перекладами (у його доробку близько десяти книжок), а від 12-ї до 18-ї — в «Літературній Україні». Дипломатом став, коли Україна здобула незалежність і вкрай потребувала фахівців. Почав працювати в МЗС.

— Є думка, що дипломати лопатами загрібають гроші, — каже Олександр Божко. — Коли я прийшов у МЗС, моя зарплата становила 15 доларів. Пропонував кільком журналістам з вашої газети піти працювати до мене в управління. А вони: ні, тут світить квартира, зарплата! Я не думав, що стану послом, і щасливий, що мої знання вірменіста придалися, я тут здобув практичний досвід. Для мене важливо, що в ці важкі роки я був у Вірменії, став не лише свідком, а й співавтором епохи...

До слова, більшість послів тут не знають вірменської, хоча намагаються її вивчати. Олександр Божко запровадив правило: коли дипломат приїжджає сюди на роботу, то обов'язково півроку вивчає вірменську з учителем. Адже Вірменія ретельно дотримується закону про державну мову, документи надходять вірменською та англійською. Учитель вірменської мови, що працював у посольстві України, спробував було запропонувати свої послуги російським дипломатам. Ті здивувалися: а навіщо? Українські дипломати вивчають мову? То українці ж... націоналісти!

— Знання мови викликає симпатії, відкриває доступ до ЗМІ. Я постійно відчуваю тут вдячність за нашу увагу до вірменської культури, — розповідає Олександр Божко. Саме набутки вірменіста стали чи не найпершим щаблем його дипломатичної кар'єри. Свого часу львівські вчені попросили його перекласти літопис Кам'янець-Подільської вірменської колонії. Божко працював над ним у Матенадарані. Минули роки. Коли в червні 96-го Божко прибув до резиденції Президента Левона Тер-Петросяна, той, розглядаючи списки дипломатів, спитав: а де тут Олександр Божко? А тоді: «Сашко, пам'ятаєш, як ми разом працювали в Матенадарані?»

Олександр БОЖКО

— Таке не забувається! — сміється Олександр Божко.

І знову про роботу: «Легко працювати там, де є добре зорганізована українська громада. Тут цього не було, між тутешніми українцями точилися чвари. Ми допомогли українській громаді, нині вона має свій хор, газету, недільну школу. Нас орієнтують на економізацію дипломатичних відносин, і ми створили сприятливий клімат для цього. Працює 30 україно-вірменських підприємств. Торік товарообіг становив 20 мільйонів, цього року сягне за 30 мільйонів. Це — реальні економічні зв'язки. Вже є підмурівок для подальшої роботи. Важливо закласти традиції, неписані правила, які передаються від однієї зміни до другої. Адже люди тут, як у підводному човні, увесь час обертаються у невеликому колективі...

Нині Олександр Божко уже в Києві. А «човен» пливе поміж Араратом і Севаном.

Із вірменського записника

«Вірменія — це територія духу. Це та точка планети, котра відповідає за імунітет людства. Феномен вірмен по всій землі ходить, вони — носії сили».

Із розмови з Сільвією ГЕЛЕТЕЙ, засновником Центру нових інформаційних технологій «Творення».

3. «І приснився мені Тарас Григорович...»

Випадковостей на світі не буває. Квиток до Єревана я взяла задовго до того, як дізналася про візит Міністра закордонних справ А. Зленка до Вірменії. Одним із пунктів програми було відкриття першої на Південному Кавказі філії українського вузу — Тернопільської академії народного господарства. Ідею втілив колосальними особистими зусиллями громадянин України Саак Гудратян. Почувши, що я маю зворотний квиток на п'ятницю, а отже, не зможу бути на церемонії, він вдався до рішучих дій. Звелів своєму водієві негайно взяти квиток на понеділок (зв'язок між Києвом та Єреваном є лише у понеділок — через вірменські авіалінії, і в п'ятницю — через українські). А мені запропонували кімнату, у якій нині проживає Анна Павлик, методист навчальної частини інституту. Таке було моє перше знайомство з нюансами вірменського менталітету. Пізніше ми гуляли з Анною вулицями вечірнього Єревана, довго розмовляли. Дотепна 27-річна жінка, психолог за фахом, допомогла відкрити чимало національних особливостей характеру вірмен, без чого важко було б зрозуміти мотиви їхніх вчинків. Саме Анна загострила мою увагу на тому, що, попри трагічну історію Вірменії, жоден із пам'ятників не має печаті скорботи. Сини Вірменії дивляться вгору, вони сповнені рішучості, їхні коні рвуться в небеса. Милуючись цими пам'ятниками, згадала скульпторів-співвітчизників, які тиражують по містах і селах України згорбленого Тараса Григоровича...

Саак Гудратян, родом із Ленінакана, провів в Україні майже 18 років. Тут навчався, був радником голови Чернівецької облдержадміністрації Георгія Філіпчука. А коли той став народним депутатом, покликав за собою і Саака. Під Києвом живуть його молодші брати — Гурген і Самвель.

— Вони тримають бар «Мила». Таких шашликів, як у них, ви й у Вірменії не скуштуєте, обов'язково поїдьте!

З Гургеном мала нагоду познайомитися. Він прибув на презентацію вузу як на найважливішу подію для роду Гудратянів. Родичі і друзі розуміють, що Саак повернувся на Батьківщину як еколог освіти, а не просто за контрактом. Усі сповнені рішучості допомагати йому виконувати цю місію. Гурген вважав за потрібне пояснити, чому родина опинилася в Україні у той час, коли рідній Вірменії так потрібні роботящі уми і серця. Це не пов'язано, наголосив він, ані із землетрусом (Гудратяни — родом із сейсмічної зони), ані з нинішніми економічними труднощами. Брати поїхали в Україну тоді, коли тут ще був достаток.

Що ж задумав нині Саак Меружанович Гудратян, вірменин, громадянин України? Здогадуюсь, що значно більше, аніж це передбачають його посадові обов'язки.

У його кабінеті — портрет Шевченка.

— Правда, як живий? Де б я не працював — він завжди зі мною, як талісман. Художник Карен 1993 року зробив мені подарунок до дня народження. Запитав, що намалювати — гору Арарат чи квіти? А я кажу: намалюй Шевченка. Коли вже було рішення про створення філії інституту, Тарас Григорович мені приснився. Начебто сидить разом з нами за столом — коротко підстрижений і без вусів. Я питаю його: а де ваші вуса, батьку? Тарас Григорович відповідає: «Та вуса — не вуха, виростуть нові!» Розповідаю свій сон вірменам, а ті дивуються: «Чому тобі Месроп Маштоц не приснився?»

Міністр закордонних справ України Анатолій ЗЛЕНКО відкриває філію академії у Єревані

Сни — чи не єдине, що не піддається внутрішньому контролю. У всьому іншому Саак Гудратян вимагає від себе й інших такої чіткості й плановості, від якої вірмени за роки безробіття відвикли.

І ще одне. Приходили сім'ями влаштовувати своїх дітей. «Скільки бабок треба? Давай диплом!» Або приводили бездарного. Мовляв, яка тобі різниця, адже ми платимо за навчання. Директор філії — невблаганний. Йому вже дорікали, що він не вірменський, а український патріот. Оскільки українська сторона вкладає багато коштів у ремонт приміщення, він домагається, щоб філія вісім років не платила за оренду. «Ну навіщо ти економиш їхні гроші?» — дивується дехто. — «Бо в Україні їх також немає!» — відповідає Саак Гудратян.

Він вчасно приїхав на Батьківщину. Близько 60 платних вузів розпалися як неспроможні. Бо вірменам, зрештою, таки потрібні знання, а не дипломи про освіту.

— Тут буде один із кращих вузів, це для Вірменії необхідно, — каже Саак Меружанович. — Ми даємо роботу професурі, щоб не виїхала. Держава тримається на інтелектуальних лідерах. До влади і в Україні, і у Вірменії мають прийти освічені люди. Я жив в Україні 18 років, як у себе вдома. Ніколи не почувався ущемленим. Дуже вдячний Георгію Філіпчуку. Він у мені виховав порядну людину. А бути при владі і залишатися порядним дуже важко. Та загалом на державному рівні між Україною та Вірменією ще прохолодні відносини: і друзі, і ні. Тому я прагну, аби народ Вірменії знав, що собою являє Україна. Тут буде музей України. Студенти вивчатимуть українську мову факультативно, а викладачі — обов'язково. Хочу, щоб кожний українець, котрий живе у Вірменії, почував себе так, як я в Україні. Багатьом українцям я дав тут роботу, багатьом допомагаю від себе. Українці вже знають, що приїхав сюди «наш козак».

Вуз одразу ж набув популярності. Сюди приїхали вступати з усієї Вірменії. Проректор Тернопільської академії народного господарства, доктор економічних наук професор Євген Савельєв та головний бухгалтер доцент Микола Матвіїв зустрілися під час презентації навчального закладу із представниками української громади. Нині серед студентів — тринадцятеро громадян України. Навчальний процес будуватимуть так, щоб гармонійно поєднувалися інтереси сторін. Передбачено і державну, і платну форми навчання.

Відкриваючи філію академії у Єревані, Міністр закордонних справ України Анатолій ЗЛЕНКО сказав:

— Особливо хотів би відзначити, що відкриття філіалу стало можливе завдяки подвижницькій діяльності Саака Гудратяна, який присвятив себе створенню ще одного мосту між двома рідними для нього країнами.

Філія академії — на околиці міста. Довкола велетенської, схожої на корабель споруди — каміння, каміння, каміння. Саак Меружанович запевняє, що тут буде сад імені Шевченка, пам'ятник Шевченкові. Знаючи його наполегливість, можна не сумніватися: так буде. У ремонт двох поверхів, які орендує філія, довелося вкласти чимало коштів і зусиль. Нині кожна аудиторія наповнена світлом і комфортом. Охоронці, як і викладачі, при краватках, в костюмах. З великих вікон добре видно Арарат. А в неофіційній частині презентації Саак Гудратян співав свою улюблену пісню «Рідна мати моя...»

4. «Я працюю в режимі миттєвості...»

Вірмени утримували найвищий в СРСР відсоток видатних учених у різних галузях. Вірмени вчаться скрізь, де лишень можна, і схоплюють нові знання та ідеї на льоту, не замислюючись: варто чи не варто? Усі новітні ідеї розглядають крізь призму майбутнього Вірменії.

І цілком закономірно, що українка Сільвія Гелетей, родом із Закарпаття, обрала саме Вірменію для апробації і втілення своїх ідей, для діяльності Центру нових інформаційних технологій «Творення». А Вірменія обрала її. У логотипі «Творення» — Ікар, що вчиться літати. І цим усе сказано.

Пам'ятник Давиду Сасунському

Офіс центру «Творення» — на вулиці Месропа Маштоца, і це — добрий знак.

Нинішньої осені Сільвія Гелетей зустрілася з єреванцями й сказала:

— Я прийшла до вас як інформаційний шанс. Вірменія — це територія Духу. Це та точка на планеті, що відповідає за імунітет людства.

Схожі слова я чула в найстарішому вірменському соборі Ечміадзина. Але ж Сільвія Гелетей і диякон Гаспарян не знайомі між собою. Мало того, Сільвія має свої взаємини з Творцем, наважуючись на роль співтворця, і вважає головним храмом той, що в душі. А те, що збіглися точки зору таких різних людей щодо вірменського духовного магнетизму, наводить на роздуми і спонукає до пошуку...

Хто ж така Сільвія Гелетей? Вчене невігластво поквапиться назвати її відьмою. А вона усміхнеться і не заперечуватиме, адже відьма — це та, що відає. А втім, обставини складаються так, що до центру не навідуються знічев'я, а приходять ті, кому це справді потрібно. Якщо коротко викласти мету «Творення» Сільвії Гелетей, то це — навчати мистецтва жити. І що тут нового? Хто лише не намагався навчитися цього мистецтва?!

Кілька літ тому наша газета писала про Сільвію Гелетей, яка тоді успішно практикувала у Львові як астропсихолог, психоаналітик. Не так багато часу минуло. І ось Сільвія, журналістка за першою освітою і першою любов'ю, виринає (годі дібрати інше слово) у цілком новій якості. І пропонує практику досліджень радикального впливу на долю, здоров'я, бізнес, тобто на всю сукупність програм, за якими складається наша життєдіяльність. Або (і досить часто) — «не складається», хоч є талант, здоров'я, гроші.

А «Творення» працює для того, щоб «складалося». Щоб відійшли в небуття накопичені поколіннями хвороби, щоб приходили потрібні думки, потрібні рішення і складалися потрібні обставини для нашої взаємодії зі світом людей і речей.

Як? Через ресурсограми. Таку назву має ексклюзивний інтелектуальний продукт для індивідуумів і команд (юридичних осіб). Сільвії Гелетей даровано доступ до шифрокоду — такого собі «чорного ящичка» з нашими програмами. І ці програми можна переорієнтувати на благо. А на зло? У її виконанні вони задля зла не працюють. Кожному своє...

Упродовж кількох років знайомства ми часто і відверто говорили про механізми «склалось» і «не склалось». Я прискіпливо допитувалася у тих, хто вже відчув смак дієспроможності ресурсограм. Це — підприємці, політики. А маленька людина, котра постійно перебуває в полоні стресів? Цієї осені я бачила, як до Сільвії підійшов 16-літній юнак із кімнатною квіткою в горщику. То —подяка. Він уже був за крок від небуття. Ресурсограма врятувала його.

Сільвія написала книгу досліджень «Рентабельність зусиль, або яким чином невдачі стають досягненнями». Там написано: «Ставлення до інформації — це інструмент, з яким працює постійно твоя свідомість, щоб видавати на-гора рішення, висновки, поняття, точки зору — все, із чого будується твоя тактика поведінки. А вона вже природним шляхом притягує ті чи інші події».

Сільвія Гелетей не любить рекламних шоу. Вона працює 20 годин на добу «в режимі миттєвості». Команда її працівників — у Єревані і Києві, Санкт-Петербурзі й Львові — збирає технічні дані для ресурсограм, передає для Сільвії електронною поштою. Так само електронною поштою надходить результат: кожний отримує свою відповідь.

Вірмени не ставлять зайвих запитань. Найвищим проявом довіри влади і громади буде школа «мистецтва жити» на березі Севану. Сільвії Гелетей для центру «Творення» передали велетенський недобуд. Знайшовся і будівельник—меценат із чудовим знаковим іменем Зорпед, котрий зробить вагому частку у матеріалізацію ідеї...

— Я їздитиму по всій Вірменії і збиратиму талановитих дітей для своєї школи, — казала Сільвія.

Вона запросила мене на свято втілення мрії. Недобуд зяяв порожніми вікнами і зримо поставав в уяві ошатним палацом. Саме тоді я й скупалася в Севані. Не знаю, яка сила штовхнула мене в холодну воду, коли падав дощ, дув вітер і навіть чоловіки були вдягнені тепло. А я, зазвичай мерзлячка, відчувала внутрішній вогонь.

...І чого лиш не привидиться, не причується, чого не нашепчуть хвилі, коли пливеш у «Ноєвім ковчегу» крізь імлу Часу. А слова «час» і «церква» вірменською мовою звучать однаково.

Із вірменського записника

«А правда, повітря у Вірменії наповнене любов'ю. Ти повернулася звідти навіть не просвітленою, а освітленою».

Резюме Людмили КОХАНЕЦЬ, колеги.

Оксана ТЕЛЕНЧІ.

Єреван—Київ—Львів.

Вісті з Чернігівщини

Ярмарок «Що може жінка»

У Чернігові в театрі імені Т. Шевченка відбувся перший обласний ярмарок «Що може жінка». Протягом двох днів відвідувачі знайомилися з виставками вишивальниць, кулінарів, а також продукцією підприємств з виробництва будматеріалів, меблів, взуття тощо, очолюваних представницями слабкої статі. Активістки жіночого руху взяли участь у дискусіях, «круглих столах» на теми «Права людини», «Гендерна освіта» та інші. Завершився ярмарок міським святом «Жінка року-2001».

Історик отримав владний портфель

Розпорядженням голови облдержадміністрації Миколи Бутка його заступником з гуманітарних питань призначено Олександра Коваленка — відомого історика, заслуженого працівника народної освіти України, декана історичного факультету Чернігівського педуніверситету імені Т. Шевченка.

Литовський шахрай у тюрмі

Співробітники управління СБУ в Чернігівській області затримали сорокарічного громадянина Литви Саулюса Анцюкевичюса, який, заборгувавши на батьківщині 100 тисяч доларів, вирішив обманом роздобути кошти у фірм. Махінатор заволодів документами та печаткою полтавської фірми «Ранал», завдяки чому і уклав кілька угод у місті на Десні. Керівництво одного з підприємств видало під фіктивні документи продукції на 125 тисяч гривень. В іншій фірмі у такий же спосіб він заволодів виробленим на суму 180 тисяч гривень. Вироком Новозаводського суду шахрай позбавлений волі на п'ять років.

Подружать батьківщини президентів

Чернігівщина як батьківщина українського Президента встановлюватиме дружні контакти з провінцією, де народився південнокорейський президент. Про це йшлося на зустрічі голови Чернігівської облдержадміністрації Миколи Бутка з делегацією з Південної Кореї, очолюваної головою корейсько-української асоціації міжпарламентських зв'язків Кім Йонг Джином. До речі, завдяки цьому політику в далекій східній країні оздоровилося вже 80 дітей з Придесення.

Ще один інститут

Започаткував свою роботу Сіверський інститут регіональних досліджень. Це не навчальний заклад, а наукове об'єднання, засновниками якого виступили чернігівські історики. За задумом доктора історичних наук Сергія Леп'явка, інститут предметніше вивчатиме гуманітарні проблеми в царині історії, культури, охорони пам'яток, екології, певною мірою політології і соціології. Основні завдання новоутворення — сприяння проведенню наукових досліджень у регіоні, підтримка ініціативи окремих учених.

Добрий задум, та банкоматів обмаль

На останньому засіданні Чернігівського прес-клубу ринкових реформ ішлося про отримання з 1 січня 2002 року державними та військовими службовцями зарплати за допомогою банківської платіжної картки. Карткові рахунки відкриють у кількох комерційних банках обласного центру. Насторожує те, що банкомати, вартість яких сягає 20—30 тисяч доларів, часто виходять з ладу. До того ж їх у місті всього-на-всього п'ять.

Бібліотеці — 100 років

У Козелецькому районі відзначено 100-річний ювілей Вовчківської сільської бібліотеки. Нині у ній понад 500 читачів, а книжковий фонд становить 12 тисяч примірників.

Добірку підготував Сергій ПАВЛЕНКО.

«Це таємниче слово. Як музика...»

Нарис

У Сумах одну з центральних магістралей міста — проспект Космонавтів перейменовано на проспект імені Михайла Лушпи. Зустрічаючи Лушпу, сумчани чемно вітаються з почесним громадянином міста, колишнім першим секретарем міськкому Компартії України. Але сам Михайло Опанасович більше любить пройтися проспектом, названим його іменем вранці, коли Суми лише прокидаються і на вулицях майже нікого нема. Іноді зустрінеться йому бажаний співрозмовник Юрій Кобиляков (на фото). Тоді вони радо вітаються і обов'язково погомонять.

Нині Юрій Кобиляков вільний від обтяжливих обов'язків головного архітектора міста Суми, має свою творчу майстерню, і ми можемо неспішно розмовляти, попиваючи каву, про життя-буття, яке кожному написане, але наперед його ніколи не вгадаєш.

— Наймарудніше у роботі архітектора, — каже майстер, малюючи на білому ватмані якісь химери, — це корегування проекту. Є такий вислів: про торішній борщ не згадують. Саме той випадок... Проект зроблено, затверджено... Раптом комусь стріляє в голову: треба поправити. І вже цей проект з зірочками йде на корегування...

— А свобода творчості?

Архітектор сміється:

— Ми — загартоване покоління. Дід Маркс навчав: свобода — це усвідомлена необхідність. А ми, зазвичай, переставляємо доданки: спершу необхідність, а потім усвідомлення...

— І сума не змінюється? — питаю в тон.

— Не той випадок. Варто побувати у наших містах і містечках, щоб переконатися на власні очі. Я виріс у Путивлі. Плач Ярославни, Іван Болотников, ковпаківці. Гарне містечко, історичне, а нині не те...

— Чому?

— Великі міста мають запас міцності, до кращих часів протримаються, а малі одразу сіли на мілину. Але це так. Краще про архітектуру. Я, наприклад, категорично проти п'яти- і дев'ятиповерхових будинків у малих містах. Мій рідний Путивль до 60 років зберігав свій колорит, ландшафт. Одно-, зрідка двоповерхові будиночки. Потім погналися за п'ятиповерховими. Або взяти Охтирку. Навіщо там зводити дев'ятиповерхові будівлі? Хіба місця мало? Щоб боліла голова за воду, ліфти, каналізацію та інше. Колись настільною книгою на моєму робочому столі у білій коленкоровій обкладинці лежала «История советского градостроительства». Висотний план, горизонтальний, норми. Тільки на квадратний метр відхилився — вже не годиться.

— Як стають архітекторами? — питаю.

— Малювати я вчився змалку від батька. Він викладав малювання в педучилищі, вчителювала й моя мама. А професію обрав так: у шкільній історії СРСР остання глава називалася: література, мистецтво, архітектура. Дуже сподобалося мені це незвичне, таємниче слово. Як музика. Буду архітектором — сказав дома. Але батько відповів: поїдемо в Саратов. Там його двоюрідний брат був професором університету на кафедрі радіоелектроніки.

Але я впертий, і ми поїхали з татусем до столиці вступати у Київський інженерно-будівельний інститут. Гуртожиток на вулиці Освіти тепер убогий, а тоді видався мені палацом. Йшов 1964-й, і трапилося так, що того року після чергового експерименту відбувся здвоєний випуск 10 і 11 класів разом. На факультеті архітектури — 13 абітурієнтів на одне місце. Батько прочитав список і каже: «Сину, поїхали в Саратов».

Здаю малюнок один, другий, креслення. Оцінок не знаємо. Здав і пішов. Нарешті вивішують оцінки. Три п'ятірки... Татусь ледь не впав...

— 1964 рік — пік хрущовської «відлиги». Ви її відчували?

— Гуманітарники шуміли, поруч з нами був гуртожиток держуніверситету імені Шевченка. А до нас «відлига» дійшла партійною постановою про «излишества» в архітектурному будівництві, яка трималася десь до середини 80-х років.

І хоча в інституті нас перевантажували політичними науками: істмат, діамат, науковий комунізм, тут зберігалася стара класична архітектурна школа. Завжди із вдячністю згадую професора цієї школи, педагога від Бога Василя Яковича Хорохоту. Він з мене зробив спеціаліста. Загалом всі підручники з архітектури, за якими ми навчалися, були написані професорами нашого інституту.

Була в нас оригінальна і корисна практика. На першому курсі обміряли церкви на Чернігівщині, на другому — розвалювали, ламали старі будівлі по Брест-Литовському проспекті, на третьому — міняли футеровку на мартенівській печі у Запоріжжі тощо. Школа сувора, але професійну підготовку давала добру.

— Київський диплом на ваги з якимсь оксфордським можна покласти?

— Гарантую, Оксфорд не переважив би. Потім, не кожен тамтешній архітектор може розповісти про свої армійські будні. Бо ми мали можливість або їхати на роботу за призначенням, або рік відслужити після вузу в армії. Я вирішив одразу відбути армію. У військкоматі сказали: пиши заяву. Написав: хочу в армію. Потрапив у ППО. На одній із станцій перед Баку весь наш ешелон вишикували і скомандували: хто з вищою освітою — два кроки вперед. А мене попередили, що в армії можуть направити у військпроект. Думаю, не дай, Бог, на все життя загрузнути у військпроекті, і зі строю не вийшов. Я — спортсмен, краще з автоматом побігаю. Але коли прибули в частину, то там погортали особисті справи і мене викликали до генерала, командира бригади. Обидва виявилися людьми з гумором. Відбувся такий діалог:

— Товаришу генерал, за вашим наказом з`явився...

— Чорт уві сні з`являється, — відповів генерал. — Ти прибув.

— Винний. Прибув...

— Ти хто такий?

— Архітектор...

— А що це таке? — іронізує генерал.

— Як вам сказати?..

— Як є, так і кажи. Малювати умієш?

— Так...

— Мій портрет намалюєш?

— Так...

— Що тобі для цього треба?

— Аркуш паперу, олівець, гумка і чотири години позування...

— Чотири години позування? На фіга мені твій портрет?..

Однак згодом у вільний час портрет генерала я все-таки намалював, і до кінця служби відчував його опіку.

У військах ППО я сколесив усе Закавказзя: карти, схеми, оборона, прорив, підльотний час тощо.

— Не шкодуєте?

— Анітрохи. Школа на все життя. Після армії приїхав у Суми. Було це року 1972-го. Саме тоді першим секретарем міськкому партії призначили Михайла Опанасовича Лушпу.

— Взагалі прикладів немає, щоб за життя секретарів райкомів чи міськкомів їхніми іменами називали вулиці?..

— Секретар міськкому партії Лушпа цієї честі заслужив. Коли я почав тут працювати, архітекторів київської школи у Сумах не було. Місто занедбане. Михайло Опанасович поставив собі за мету вивести Суми із застою і щоденно втілював цей задум у життя. Звичайно, разом з однодумцями. Він не був архітектором і навіть будівельником. Але, як і мій батько, умів добре малювати і трохи працював художником. Мав добрий смак до архітектури і жадобу до знань та всього нового. Щоразу, повертаючись з якоїсь закордонної поїздки, Лушпа ще дужче переймався ідеєю забудови міста та його благоустроєм.

— Отже, ви були приречені спочатку потрапити на очі першому секретареві, а потім і стати його тінню.

— Приречений — це добре сказано. Придивляючись до молодого архітектора, Михайло Опанасович, траплялось, викликав мене на розмову до десяти разів на день. Колеги з майстерні мені навіть прізвисько причепили: придворний архітектор. Потім пустили чутку, що я — племінник Лушпи. Чого тільки не вигадували. Не всі розуміли, чому перший секретар міськкому партії так заохочує архітектора-початківця.

Мені дедалі частіше доручалися проектування та архітектурна забудова міста у найпрестижніших на той час місцях. Викликали й казали: за дорученням міськкому партії.

— Митцеві дуже складно критично оцінювати те, що зроблено. Не завжди вистачає мужності...

— Я — реаліст, прагматик, відповідно дивлюся на свою творчість. Звичайно, архітектурні стандарти і норми, які тоді існували, особливого простору для фантазії не давали. Це стосується насамперед забудови нових мікрорайонів — не вище дев'яти поверхів і не нижче п'яти. Розписані площі квартир, висота стель і т. ін. Але там, де ці стандарти можна було обійти, архітектори міста виявляли і талант, і натхнення. Окрасою творчої біографії можуть стати драматичний театр імені Щепкіна, молодіжний центр «Романтика», обласний будинок профспілок, обласна бібліотека та ряд інших архітектурних споруд. Те, який сьогодні вигляд мають Суми, не порівняти з 1972 роком. Хоча для архітектурного життя міста — це не строк. І в цьому, звичайно, велика заслуга почесного громадянина міста Михайла Опанасовича Лушпи...

— І його соратника — заслуженого архітектора України, лауреата Державної премії Союзу РСР в галузі архітектури і містобудування Юрія Кобилякова?

Архітектор сміється:

— Я — людина скромна... Але, маючи тепер свою майстерню, спробую втілити те, що задумувалося, про що мріялося, та не завжди цим задумам і мріям сприяли обставини.

Владислав ЖМУРКОВ.
Фото Анастасії СІРОТКІНОЇ.

Що ж казав Мішеї про чорнобильські виплати

І що скаже Генеральна асамблея ООН з цього й інших приводів

Актуально

Недавно деякі ЗМІ налякали багатьох своїх читачів, наших співвітчизників повідомленням, що, мовляв, ООН вважає: треба припинити чорнобильські виплати. І послалися на висловлювання представника цієї організації Калмана Мішеї, асистента Генерального секретаря ООН, заступника координатора ООН з міжнародного співробітництва із чорнобильських питань, який не так давно побував в Україні.

Якщо саме так заявив представник цієї високої, поважної та впливової інстанції, то в Україні, може й таке статися, негайно почнуть виконувати цю настанову. Таку стурбованість висловлюють у листах читачі «Голосу України».

По уточнення звертаюся до координатора Чорнобильської програми ООН в Україні, кандидата психологічних наук Оксани ГАРНЕЦЬ.

— Оксано Миколаївно, передусім кілька слів про, переконаний, маловідому в Україні Чорнобильську програму ООН. Що вона собою являє, що дає нам?

— Трохи історії. Кілька років в Україні виконувалася Програма ЮНЕСКО-Чорнобиль. У рамках Проекту № 64 цієї програми в Україні, Білорусі та Росії було створено 10 центрів соціально-психологічної реабілітації населення, що постраждало внаслідок Чорнобильської аварії. З них три в Україні — в Іванкові, Бородянці та Славутичі, що в Київській області. Продовженням цього Проекту стала Чорнобильська програма ООН. Це наслідок посилення уваги Організації Об'єднаних Націй до чорнобильських проблем постраждалих країн. За цією програмою торік відкрито Центр соціально-психологічної реабілітації в Коростені Житомирської області, нещодавно — у Боярці Київської.

Головне призначення цих центрів — сприяння покращанню психологічного стану всіх вікових та соціальних груп постраждалого населення, заохочення їх до самовираження, розвитку здатності розв'язувати проблемні ситуації тощо.

— Виходить, що Чорнобильська програма ООН просто продовжує юнесковську і нічого нового й особливого у ній немає?

— Для всіх нас, українців, мабуть, найважливішим є те, що до розв'язання наших складних і болючих чорнобильських проблем активніше долучилася Організація Об'єднаних Націй. Головні акценти Чорнобильської програми стали чіткішими, виразнішими і конкретнішими. Це — людина і її здоров'я, екологія, стан забрудненої землі і можливість її відродження, соціально-економічний розвиток регіонів, в яких мешкає постраждале населення, тощо. Тобто йдеться про створення умов для безпечного проживання людей на радіоактивно забруднених територіях.

— А якою була мета нещодавнього візиту до України пана Калмана Мішеї?

— Калман Мішеї, інші представники ООН привозили до Києва проект доповіді на черговій сесії Генеральної асамблеї ООН. Його підготовлено на підставі вивчення у липні-серпні ц. р. ситуації на радіоактивно забруднених територіях. Звичайно, члени комісії мали багато зустрічей з людьми, що проживають там, а також урядовцями, фахівцями багатьох міністерств і відомств України. Наслідки їх, сподіваємося, мають бути враховані у доповіді під час обговорення чорнобильських проблем наприкінці листопада — на початку грудня нинішнього року на сесії Генеральної асамблеї ООН. Перед цим проект доповіді обговорюватимуть ще й в її відповідних комітетах.

— Це буде перше слухання чорнобильських проблем в ООН?

— Ні, вони там слухаються раз у два роки. Хочу підкреслити, що ООН була першою світовою організацією, яка відгукнулася на заклик урядів України, Росії і Білорусі до урядів усіх країн та міжнародної спільноти надати допомогу в подоланні наслідків аварії на ЧАЕС.

— Оксано Миколаївно, чим, на ваш погляд, відрізнятиметься це слухання від попередніх?

— Передусім новим підходом до розв'язання наших чорнобильських проблем. Як підкреслив Калман Мішеї, передбачається акцентувати увагу не на наданні матеріальної допомоги потерпілим, а на економічній реабілітації регіонів. На його думку, в Україні, як і в Білорусі, Росії, розроблена чітка система надання матеріальної допомоги постраждалим сім'ям. Але потрібно переходити до системи цільової допомоги населенню, регіонам з їх відродження. Звичайно, цю пропозицію ще обговорюватимуть на чотиристоронніх зустрічах у комітетах.

— А що ж казав Мішеї про чорнобильські виплати?

— То, мабуть, деякі журналісти неправильно зрозуміли його. У його свідомості, звичайно, зафіксовано, що в багатьох країнах справді частина населення живе за рахунок соціальних виплат. Наші кілька гривень скоріше символічні виплати, і хіба можна на них жити? Я не маю на увазі пенсіонерів-ліквідаторів, інвалідів-«чорнобильців», у яких справді пристойні пенсії. Може, перекладач трохи не так переклав чи окремі журналісти неправильно його зрозуміли. Але аж ніяк не можна стверджувати, буцімто ООН виступатиме за відміну чорнобильських виплат. Утім, почекаємо сесії Генасамблеї ООН.

Інтерв'ю взяв
Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Архітектор сміється: Я — людина скромна... Але спробую втілити те, що задумувалося

Як сказати німецькою «писанка»?

Я отримала запрошення: «Інститут педагогіки Франкфурта-на-Майні запрошує послухати доповідь співробітника Інституту Східної Європи Петера Гількеса «Роль освіти у процесі утворення української нації». Прийшла. Все, як то буває, коли на лекцію зібралися люди обізнані й зацікавлені — викладачі вищої школи і вчителі. Україна — молода незалежна держава? А як розвивається система середньої і вищої школи, якою мовою чи мовами ведеться викладання? Дивуються: більшість навчальних закладів — державні? І який рівень освіти?

Петер Гількес темою освіти в Україні, як співробітник українського відділу в Інституті Східної Європи, займається вже кілька років. За цей час він докладно вивчив предмет своєї зацікавленості, видав кілька популярних і пізнавальних брошур для педагогів. І не тільки. Як керівник громадської організації «Робочий форум України», він чимало зробив для того, щоб у Німеччині про нашу країну знало якомога більше людей і щоб знання те було активне. Якщо вже пізнавати, вважає він, то особисто. Тому й організує групи обміну школярів і студентів. Чи можна сказати більше про Україну, аніж сказала про неї одна учениця гімназії з Мюнхена, котра мешкала під час такого обміну у звичайній київській родині: «Життя в багатоповерхівках на київській Троєщині дає мало задоволення людям: обшарпані під'їзди, викручені лампочки... Але уявіть собі: якщо ви забули ключа від квартири, то запросто можете подзвонити до сусідів і подивитися в них телевізор, побалакати з ними, аж поки хтось повернеться додому!» Враження від поїздок «Робочий форум України» видав окремою брошурою, куди увійшли також найважливіші дані про нашу країну. Путівником у мініатюрі можна назвати щойно виданий плакат про Україну з яскравими фотографіями і текстом до них, який розповідає про різні сфери життя. Либонь, Петер Гількес очікував дещо іншого ефекту мого сприйняття, бо запитав: «Ви нічого не помітили?» І додав: «Карта!» Нарешті я зрозуміла. Виявляється, предмет його особливих гордощів — географічна карта України з назвами населених пунктів в українській транскрипції.

Та одним із головних здобутків «Робочого форуму України» Петер Гількес вважає створення разом із Німецько-українським форумом інформаційної мережі для сприяння розвитку німецько-українських зв'язків. Уже нині в ній можна знайти 200 адрес підприємств, фірм та організацій, які співробітничають з Україною. База даних містить також усю потрібну інформацію для встановлення партнерства, підкаже напрями майбутньої роботи.

Я знаю, що діяльність «Робочого форуму» вимагає не лише особливого ставлення до України, а ще й чималих коштів. Та оскільки форум — організація громадська, сподіватися вона може хіба що на спонсорів або на державні установи, котрі також зацікавлені розвивати партнерські зв'язки, але не завжди у них на те вистачає ентузіазму. От Петер Гількес і почав використовувати ним же створену інформаційну мережу, де таких бажаючих можна знайти. Значну частину витрат фінансує Баварська державна канцелярія —адже у Баварії з Україною давні й міцні зв'язки. Окремі проекти фінансує баварське Міністерство науки і мистецтва. Як, приміром, останній: проведення семінарів 15—16 листопада в Києві. Темами їх будуть «Освітня історія України та її вплив на сучасну освіту», а також «Міжкультурні аспекти у процесі перекладу з німецької мови на українську». З Мюнхена, крім Петера Гількеса, приїдуть відомі в Німеччині фахівці — доктор Магдалена Телус, професор, доктор Ульріх Швайєр, доктор Гьотц Гілліг, а також перекладачі Андрон Яременко і Стефанія Пташник. Петер Гількес не без гордощів наголосив, що мова проведення семінарів — українська.

Вибір тем для семінарів (як на перший погляд, дуже різних) аж ніяк не випадковий. Петер Гількес вважає, що історія освіти, її традиції в Україні надзвичайно цікаві не тільки для української школи. А проблеми перекладу з німецької на українську і навпаки в міру розвитку зв'язків між двома державами стають дедалі актуальніші, тому їм треба приділяти увагу вже тепер. Семінари організовано спільно з Гете-інститутом у Києві, й на них запрошено педагогів і перекладачів з багатьох областей України.

Не втрималася, запитала, чому він раптом вивчив українську мову, чому так багато сил віддає роботі, котра й не зовсім на видноті і не дає йому особисто жодних дивідендів.

— Але ж то цікаво — відкривати країну, котра лежить не за тридев'ять земель, проте не так багато людей у Німеччині про неї знають. Це цікаво —запрошувати до нас молодь на якийсь час і бачити, як змінюється їхній світогляд, як вони також хочуть зробити більше для нашого партнерства. Адже майже всі, з ким ми встановили зв'язки багато років тому, підтримують їх і тепер. Нині я з особливим задоволенням їду до Києва, бо ми робимо там дуже конкретну роботу.

Валентина ПИСАНСЬКА.
Франкфурт-на-Майні.

На знімку: Петер Гількес.

Мундири, погони і зірки — арсенал проти школярів

Ще донедавна Кіровоградську загальноосвітню школу I—III ступенів № 34 вважали престижною і навіть елітарною. Розміщена в центрі міста, із поглибленим вивченням математики... Багато батьків бажало б бачити своїх дітей її учнями, та щастило далеко не кожному. Нині все докорінно змінилося...

Грім з ясного неба прогримів у травні, напередодні закінчення навчального року. Біда прийшла у вигляді невинного, на перший погляд, листа від начальника новоствореної філії Національного університету Міністерства внутрішніх справ (так званої міліцейської академії) В. Пєткова на ім'я першого заступника міського голови Михайла Цимбаревича. У листі просили «передати майновий комплекс загальноосвітнього навчального закладу № 34 м. Кіровограда до сфери управління Кіровоградської філії Національного університету внутрішніх справ МВС України».

Схоже, процитований лист був першим пробним каменем, закинутим керівництвом філії університету. І хоча позитивної відповіді на нього не було, відчутний резонанс не забарився.

— Містом одразу поширилися чутки, що наша школа неблагонадійна і її можуть ось-ось закрити, — розповідає директор навчального закладу Ігор Чебаненко. — Батьки неохоче приводили дітей, і цього навчального року ми недорахувалися одного першого класу. Декого з наших учнів, упереджуючи події, було переведено до інших шкіл. Довелося об'єднувати кілька класів в один. Відповідно — у вчителів зменшилося навантаження, і вони втратили в заробітній платі. Як наслідок — у педагогічному колективі панує нервозність...

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 червня № 258-р управлінню філії Національного університету внутрішніх справ передано майновий комплекс Кіровоградського сільськогосподарського технікуму. Здавалося б, питання розв'язано, вчителі можуть зітхнути спокійно. Але... Мабуть, дуже впала в око правоохоронцям школа № 34, і відступатися вони не збираються. У серпні на ім'я Цимбаревича надходить новий лист від начальника філії університету, який, як і перший, вражає. Зокрема, серед найвагоміших аргументів у ньому вказується, що рішення Кабміну від 6 травня 2001 року № 173-р про створення філії «значно підвищує авторитет міста Кіровограда серед обласних центрів...» і що надані площі сільськогосподарського технікуму не забезпечують повноцінного функціонування новоствореного навчального закладу.

Відповідь і на цей лист була негативна. У листі на ім'я керівника філії начальник управління освіти Кіровоградського міськвиконкому Анатолій Приліпко зазначає: «Прийняття рішення про закриття школи призведе до того, що близько 1000 учнів залишаться без місця навчання у центральній частині міста. Якщо розмістити їх в інших школах, то умови навчання майже семи тисяч учнів погіршаться...»

Ясна річ, моральний клімат у педагогічному колективі від такого листування аж ніяк не поліпшився. Навчальний рік розпочався зі стресу. Нервуються вчителі, батьки, учні... Всі розуміють, що так просто правоохоронці не відступлять, а міська влада може не витримати тиску і здатися, як це вже траплялося раніше в подібних випадках.

— Хоча тепер керівництво філії і не переймається активними діями, навколо школи коїться незрозумілі речі, — розповідає Ігор Чебаненко. — Нещодавно в моєму кабінеті вночі вибили вікно, а днями хтось зняв з фасаду вивіску. Вона неметалева, тому і жодної матеріальної цінності не має. Невдовзі її знайшли в контейнері для сміття. Звісно, пов'язувати ці події з тим, що коїться навколо нашої школи, не варто, але такі факти самі наштовхують на висновок...

Щоб захистити свої права, педагогічний колектив і батьки учнів написали листа на ім'я першого заступника міського голови Михайла Цимбаревича та секретаря міськради Анатолія Гуменного. Лише підписи в ньому вміщено більш як на двадцяти сторінках. Звернулися також до політичних партій та громадських організацій. Однак відчутної підтримки поки що не знайшли. Небагато бажаючих псувати стосунки з міліцією... Відгукнулася лише обласна організація Всеукраїнського об'єднання «Батьківщина», яка фактично взяла школу під свою опіку. Зокрема, прийнявши заяву, в якій висловила стурбованість «бюрократичними іграми, заложниками яких стають не тільки педагоги і батьки, а в першу чергу — діти...» і висловила «рішуче «ні» поспішному і недалекоглядному закриттю школи і передачі її майнового комплексу до філії НУВС».

Отож, люди в мундирах проти школярів і школи? Невже ми в джунглях, де правий той, хто має силу?

Олег БОНДАР.

Кіровоград.

А Актуально

Літні підтримують старих

Кращі самодіяльні колективи півострова вшановували пенсіонерів-волонтерів, що з'їхалися з усіх міст і сіл Криму.

Не поодинці, а разом боротися проти малих пенсій, хвороб і самотності літні кримчани взялися на початку року, створивши 40 клубів і 28 груп здоров'я. Безоплатно доглядають хворих, організовують допомогу вдома немічним, гуртки за інтересами для таких, як самі. Опікуються цим громадським рухом управління праці й соцзахисту населення, ветеранські організації.

Нині на півострові, третина мешканців якого — пенсіонери, реабілітаційні послуги надають понад 1,5 тисячі непрацездатних щомісяця, тобто набагато більше, ніж досі. У цьому заслуга й волонтерського руху пенсіонерів, зауважила, вітаючи їх, голова Всеукраїнської благодійної організації «Турбота» Галина Полякова.

Віктор ХОМЕНКО.

Крим.

Брати грому

У коломийському видавничо-поліграфічному товаристві «Вік» на Івано-Франківщині вийшла друком художньо-документальна книжка Михайла Андрусяка «Брати грому».

Це повість про звичайних українців, яким волею долі судилося стати легендарними борцями з окупантом, пройти безодням неволі й залишитися справжніми людьми. Географія подій, відображених у цьому літописі героїчно-трагічного періоду української історії, широка — від Коломийської округи, що займала половину сьогоднішньої Івано-Франківської області, і до таборів ГУЛАГу.

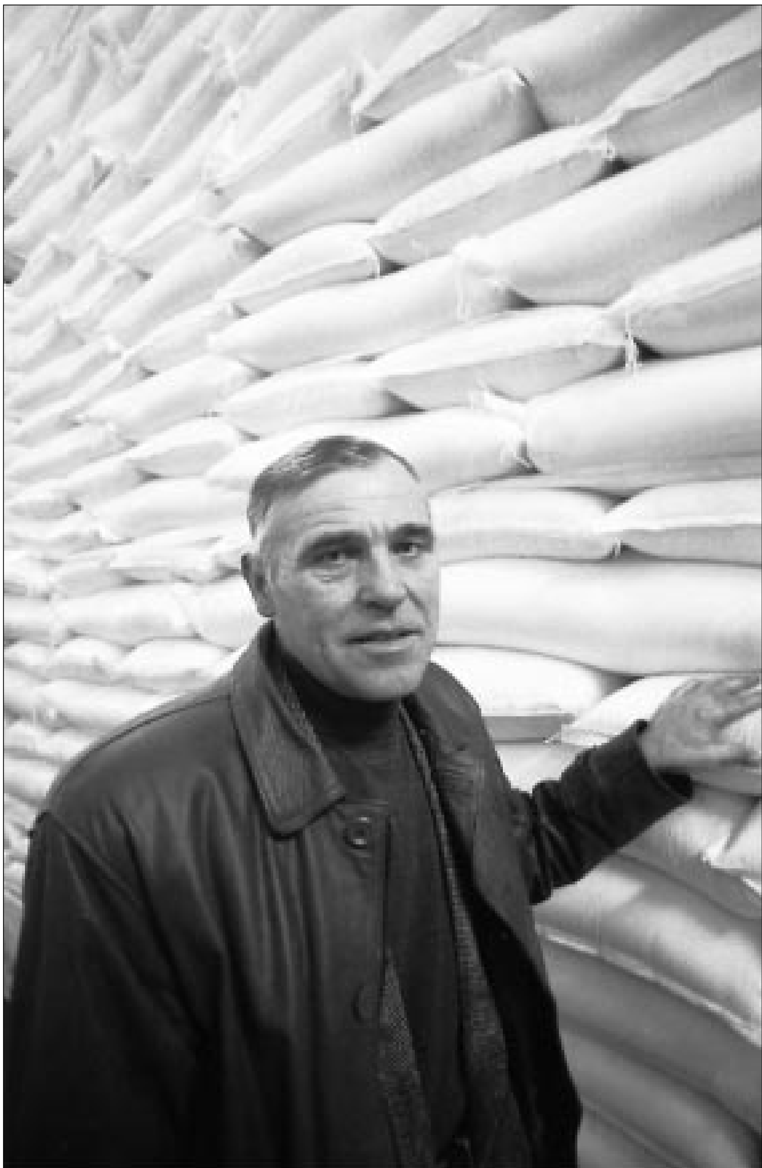
Головні герої художньо-документальної повісті — це сотенний Кривоніс — Мирослав Симчич, шість років воював в УПА проти фашистських, мадярських та більшовицьких загарбників, 11775 днів і ночей (більш як 32 роки) провів у комуністичних таборах і в'язницях; політвиховник УПА Теодор — Василь Блясецький, чотири роки в підпіллі ОУН і лавах УПА, десять років на каторзі і все життя — під чужим іменем; підпільниця Христя — Дарія Кошак; юний повстанець Жук — Юрій Паєвський, у сімнадцять років засуджений на тривалий термін... Бог зберіг їх, щоб із перших уст ми могли пізнати власну правдиву історію.

Героїв документального літопису «Брати грому», записаного письменником Михайлом Андрусяком, зафіксовано не лише в слові, а й у світлинах, яких у книжці понад тисячу. Вчитаймося в слова спогадів трагічної української історії Михайла Андрусяка, який уже відомий читачам своїми кількома документальними книжками про історію України 40—50-х років минулого століття.

Михайло ВАСИЛЕНКО.

Що «підвищує авторитет міста Кіровограда серед обласних центрів...»

Від банкрутства врятувала «Астарта»

На Полтавщині і селяни, і переробники, а зрештою, і влада зрозуміли, що цукор — це «живі» гроші, яких так сьогодні не вистачає всім. Шляхи їх добування кожен обирає свої.

Яреськівський цукрозавод кілька років тому став «дихати на ладан», а тут якраз нагодилася багата столична фірма «Астарта-Київ» і грамотно та вчасно провела фінансово-матеріальні ін'єкції. Вже цієї осені ТОВ агрооб'єднання «Цукровик Полтавщини» зітхнуло вільніше саме і сприяло завантаженню сільгоспвиробників восьми районів області. Вже заготовлено більш як 210 тисяч тонн сировини (проти 123 тисяч тонн торік), з якої зварять не менш як 25 тисяч тонн «солодкого золота». Політика голови ради директорів об'єднання Віктора Іванчика спрямована на максимальне забезпечення цукроварні «своїми» коренями, тобто вирощеними на землях об'єднання. Отож, — говорить голова правління Олексій Мотченко ***(на фото)****, — у цукроварів тепер, як кажуть, є хліб і до хліба.*

Григорій ГРИНЬ.

Полтавська область.

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Скільки коштують ангели

Теореми буття

Про життя в Первомайську знаю з листів — своєї давньої знайомої Надії. Її рідне місто донедавна було одним із шахтарсько-промислових центрів на Луганщині. Було... «Таких, як я — тисячі. Невже варта, щоб про мене писати?» — каже Надя. Але її листи — яскрава ілюстрація до життя тамтешніх «маленьких українців». Тих, про кого так «піклуються» лише у чиновницьких звітах.

...Надя рано вийшла заміж. Невдовзі завагітніла, народила сина. Але коли ще лежала в лікарні, чоловік зник у невідомому напрямку й більше не повернувся. Від хвилювань одразу перегоріло молоко. Повернувшись із маленьким згортком додому, вона ледь не втратила свідомість: «коханий» виніс із дому майже все — телевізор, холодильник, магнітофон...

«Він часто казав мені: ти — ангел. А коли пішов, залишив лише цукерницю на столі. Ось скільки коштують ангели...»

Життя тривало. Їй було лише вісімнадцять. Швидко ріс малюк. Надя вступила до інституту, але, як це було модно за часів Союзу, не в Україні, а в Росії — аж у Петрозаводську. Маленьку дитину залишила вдома на маму. Нескінченні поїздки обтяжували, але водночас розмальовували новими фарбами її світ. З'явилися нові знайомі й друзі. Надя мала шанс залишитися в Росії, навіть знову вийти заміж. Але щось зупинило, манячи назад, додому. Повернулася до Первомайська з філологічним дипломом, але за новими віяннями — ніби й безнього. Викладання російської мови в школах скоротили до одного-двох разів на тиждень, літературу зарахували до зарубіжної, тому місцеві вчителі терміново «перекваліфіковувалися» на українську. І хоч син уже підріс, усі пошуки роботи були марні...

1.04.2000. «Працюю все там же — на ринку. Іншої роботи у нас бути не може. Я вже з цим змирилася. Правда, з вересня по березень сама не торгувала, а ставила реалізатора. Діма пішов у перший клас і треба було за ним приглянути. Місто — злиденне. Гроші не заплатили людям ще за минулий рік. Податки шалені, нереальні, а прибутку немає. Я вже не знаю, кому і скільки винна. Живемо в постійних боргах — там віддаси, там позичиш... Опалення відключили ще до весни (у квартирі все покрито мохом!), часто вимикають світло, а про воду взагалі страшно казати. Холодну подають лише з 6-ї до 9-ї ранку, і то не щодня, буває і три-чотири дні без води. А гаряча... Вода для мешканців нашого міста — мрія. Я мрію не про шубу чи машину, а про гарячу воду. Вона мені часто сниться. Іноді я оскаженіло стукаю по крану. А мій Льоня каже спокійно: «Стукай, хоч руки собі поламай, води все одно не буде!»

21.11.2000. «Уже промайнуло чотири роки, як я живу з Льонею. Це мій сусід. Любов? Немає навіть взаєморозуміння. Майже щодня скандали, особливо через гроші. У нього теж немає певної роботи. Ремонтує машини. Але він не п'є — і це мене влаштовує. Так і живу — пливу за течією. У свої 28 — ніби стара...»

12.02.2001. «Ось уже місяць сиджу вдома, кинула торгівлю. Причина — повне банкрутство. У нас вимирає не місто, а точніше — вже мертве. Шахти, підприємства зупиняються, а відтак і торгівля. Роботи й не буде. Вже голова пухне, куди іти працювати і де брати гроші. Вчилася, виявляється, дарма. Перенавчатися на українського філолога — нема грошей, та й бажання, бо вчителі тепер бідні, не те що тоді, коли я вступала до інституту. У школі, де працює моя тітка, вчителям до Нового року видали аж по сім гривень! До весни сидітиму вдома, а потім треба їхати гроші заробляти. Куди-небудь.»

23.04.2001. «Нещодавно запрацював телефон, а то чотири місяці було вирвано кабель. Але чи надовго? У нас по всьому місту вирізають кабель, то в одному районі, то в іншому, не встигають проводити.»

17.06.2001. «Ось я і в Петербурзі. Приїхала на заробітки з братовою, але вона скоро дізналася, що вагітна, і повернулася додому. Тепер живу із її тіткою. Багато наших у Пітері. І з Ужгорода, і з Харкова зустрічаємо, а з нашого Первомайська, здається, — півміста. Наступного дня після приїзду кинулася шукати роботу. Довелося чекати тиждень. Там, де більш-менш нормальна робота і зарплата, — потрібна прописка. Допомогла хазяйка квартири, яку ми знімаємо, влаштувала в кіоск в метро. До речі, квартиру в Пітері можна зняти за 70—80 доларів, можна й дешевше, але це або кімната в комуналці, або в гуртожитку. Працюю з 7-ї до 22-ї».

05.07.2001. «За тиждень мій кіоск закрили, бо не дуже вдале місце. Правда, коли влаштовувалася, мене попередили, що кіоск скоро закриватимуть. Просто закінчувалися гроші, а тут платили 150 рублів щодня. Якось хазяйка квартири побачила оголошення, що потрібні продавці в магазин, і не потрібна прописка. Ми сказали хазяйці магазину, що приїхали до родичів, і нас одразу взяли на роботу. Правда, довелося показати свій паспорт.»

20.07.2001. «Працюємо у відділі «М'ясо-риба» з 9-ї до 21-ї, тиждень через тиждень, але в іншу зміну можна брати підробітки. Спочатку було важко, але поступово втягнулися. Хазяїн — курд, у нього декілька магазинів і ресторан. Мені подобається спілкування з покупцями. І взагалі, є хоч якась мета, треба зранку кудись поспішати. Приходимо за годину-півтори до відкриття, щоб вимити холодильники. З'явилися й постійні покупці, особливо добрі — пітерські дідусі. Вони приносять мені морозиво, печиво, пиріжки, варення за гарне обслуговування.»

20.08.2001. «За весь час вибралися на екскурсію лише двічі. Походили по Невському, в Літньому саду, їздили в Александро-Невську лавру. Шкода, що не мала часу побачити, як розводять мости. Ось так і минуло літо. Й не помітила, як треба їхати додому. Єдине, що дуже скучаю за Дімою...»

17.09.2001. «Удома — жодних змін. Головне, що всі рідні й близькі живі-здорові. Льоня поставив на вікна квартири гратки (ми живемо на першому поверсі). І сказав: «Більше не пущу тебе одну. Поїдемо лише вдвох». Але батькам уже тяжко нянчитися з Дімою. Сили й роки вже не ті, ще й город треба порати. Але все ще вірю, що знову поїду. Як хочеться бігти на вокзал і сісти на будь-який поїзд...»

12.10.2001. «Зимуватимемо вдома. Це вже напевно. З боргами за квартиру розплатилися, правда, у телефоні «вісімку» відключили. Льоня змайстрував саморобний обігрівач на холодну батарею. Кажуть, що зима буде холодна. Але, нічого, виживемо. А як надивишся телевізора — ще гріх нарікати...»

Юліана ШЕВЧУК.

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Життя — не квітка

Віра стояла за прилавком із штучними квітами. Я пригадала, як вона виступала в районному будинку культури на концерті з колективом народного танцю. «Віра-красуня», «Віра-королева» —так її називали колись. І не лише зовні вона змінилася. Зникла чорна коса —нині вся в срібних нитках, гарні веселі очі — повні смутку. Я вагалася, але все-таки підійшла, і ми розговорилися.

— Закінчила школу з срібною медаллю. Після педагогічного інституту вчителювала у початкових класах. Раділа, що зможу навчити дітей всього, що знаю. А із заміжжям? Ніколи не думала, що зможу вийти заміж за людину, з якою познайомилася в транспорті. Працювала в одному з сіл району. Василя зустріла, коли їхала додому пізно ввечері, бо готувала з дітьми святкову виставу. Провів додому. А потім прийшов у гості, познайомився з мамою. Зустрічав з роботи, проводив додому. Йому вдалося здолати «фортецю». Ми побралися. Переїхали до квартири, яку я отримала як молодий спеціаліст. Один за одним з'явилися два сини. Щоб бути ближче до дому, перейшла в іншу школу, діти в дитсадку. В цей час чоловік втратив роботу, а іншої не поспішав шукати. У школі були затримки з зарплатою. Грошей не вистачало. Василь не брався ні за холодну воду, а я розривалася між домом і роботою. Мені це набридло. Показала йому на двері. Пішов, як він казав гордо, все залишивши мені, і борги — також. Розлучилася. Аліментів не платить і до сьогодні. Та вони мені й не треба. Побачила, що не зможу обох хлопців підняти. Покинула школу, квартиру здала в найм і — до мами. Влаштувалася робити штучні квіти, потім ще й продавати. Гроші, звичайно, більші, ніж у школі, та й платня за квартиру допомагала. Коли одного разу телефонує сусідка по квартирі й кличе, щоб приїхала. Мої квартиранти передали їй гроші — плату за квартиру й виїхали. А потім прийшли з телефонної компанії й почали вимагати заплатити за телефон. Сума астрономічна — більш як 1700 доларів! Як з'ясувалося, квартиранти робили свій бізнес, телефонували за кордон, а платити і не думали. А я раділа, що гроші справно отримую.

Віра заплакала. Виявилося, що телефонна компанія вже не раз попереджала про борг, та квартиранти і не ставили її до відома, бо вона одразу почала б вимагати заплатити. Телефоністи подали на суд.

— От і виходить, або плати, або квартиру віддай. Почала шукати гроші. Знайома позичила. Розплатилася я з телефоністами. А далі що? Ці ж гроші повертати треба. І знову здала квартиру в оренду. Тільки попередньо пішла і написала заяву з відмовою на надання міжнародних і міжміських телефонних послуг. Мама допомагає. Та їй нелегко, бо ще двоє синів має. Старший одружений вдруге. Його син від першого шлюбу, якому 15 років, живе у мами, і вона зодягає хлопця. Менший брат ще не одружений, та й бачу, що не збирається, бо й жити немає йому де, та й роботи стабільної ніяк не знайде. А я живу з квітів. Самій важко спочатку було. Почала продавати свої квіти, а тут до мене й підходять, а хто така, чому тут торгуєш, а платити хто буде? Довелося дати грошей. Та я знайшла людей, що теж цим займаються, то разом і працюємо, вони і матеріал, і транспорт надають. А я вже працюю так: тиждень квіти виготовляю, а потім продаю. Вираховують за матеріали, решта — моє. Не дуже й розкошую, але на життя вистачає. І синам можу овочі-фрукти купити, коли вони того захочуть, і кросівки, і магнітофони можу вже дозволити собі. А сини допомагають по господарству, інколи навіть торгують зі мною.

— Чому не повернешся в школу?

— Куди мені повертатися? Нині багато молоді через біржу влаштуватися на роботу не можуть, особливо з педагогічною освітою. Та й вже звикла. Щоправда, інколи так хочеться про все забути і просто заспівати або затанцювати. Та вже не буде цього. Життя так затанцювало, що ох... Це — не квіти.

Наталія ПАХОЛОК.

Думки в дорозі

Країна холодних вулканів

Приміський потяг Владиславівка—Феодосія переповнений пасажирами. Я примостилася біля вікна. Добиратися з Києва в гості до батька, мешканця Феодосії, доводиться з пересадкою, бо поїзди прямого сполучення є лише влітку. Поглядаю крізь каламутне скло: ні, море ще далеко. Електрички в цих краях не ходять. І тому посадка обтяжених мішками й валізами людей до загального вагона приміського поїзда щоразу нагадує штурм фортеці. І все ж я люблю приїздити до Криму восени, коли тут немає виснажливої спеки, виру відпочивальників і, даруйте, завалів сміття, що його розкидають навколо себе наші й не наші співвітчизники.

Восени море слухає шум своїх хвиль

Прогулююсь набережною Феодосії. Море, холодне і чисте, шумить, наче прислухаючись до своїх хвиль. Вже зникли намети караоке, димні кафе й шашличні, а разом з ними — гуркіт динаміків, з яких день і ніч лунала російська «попса». Навкруги стало надзвичайно тихо. До речі, у Феодосії протягом кожного літа встигають перебувати з концертами всі зірки естради Росії. З українських артистів навідується хіба що Андрій Данилко. Цього разу Сердючка розважала курортну публіку напередодні Свята незалежності. Програма називалася «Я — революція».

«Ми розійшлись не ворогами...»

Нарешті здійснилася моя давня мрія помандрувати Карадагом.

Наш екскурсовод, науковий співробітник Карадазького заповідника, залюбки відповідав на всі питання про флору і фауну Країни Мовчазного Вулкана. Відчувалося, що він закоханий у цей куточок землі. «Смотрите, вулкан дарит осколки самоцветов из своих недр!» — екскурсовод піднімає крихітний прозорий уламок і кладе його на мою долоню. І раптом додає: «А вон в той бухте во время учений стояли суда НАТО. На радость всем хохломанам!» Отакої...

У складі нашої групи було двоє львів'ян. «А все-таки Львов — это город, где жгут портреты Пушкина», —мовив наприкінці маршруту пан науковий співробітник. «Ні, — відповіли вони. — Львів — місто, де вбили нашого Білозіра...»

Людина, чий дім схожий на корабель

«Що, Олександре Степановичу, все пишете свої казочки?» — спитав якось Гріна письменник Борис Пильняк. «Так, пишу, а дурні знаходяться — читають»! Тим, хто уявляє Гріна лише замріяним романтиком, у відповідь хочеться вигукнути: а ви «Джессі і Моргіану» читали? А «Канат», «Сірий автомобіль»?.. Нічого собі «казочки»!

Не тільки у так званих психологічних новелах, а й практично в кожному, який не візьми, творі зрілого періоду письменства Грін виступає таким проникливим знавцем внутрішнього світу людини, що навіть трохи моторошно. Глибиною прозирання у таїну «обох безодень» душі він, напевно, близький до Федора Достоєвського.

Читати Гріна важко. Здавалося б, він використовує звичайні, прості слова (звісно, за винятком імен героїв та географічних назв своєї Країни, справді чарівних). Але поєднанням цих слів формується незвичайна, вражаюча напруга фрази.

Буваючи у Феодосії, люблю час від часу перечитати щось із Гріна, а також знову поблукати залами його музею, що схожий на корабель...

Оксана ЧИСТА.

Фото Анастасії СІРОТКІНОЇ.

Як хочеться бігти на вокзал і сісти на будь-який поїзд...

Керченський півострів АРК має багато поетичних назв. Хоча народ призвичаївся до прозаїчно-грубуватої

Глухий Закутень

Слушно це чи ні, переконався наш кореспондент, об'їздивши його на велосипеді вздовж і впоперек

«Який він гість...»

— Сонячне? Нема такого селища, — заїжджий тренер біля бокса Сімферопольського велотреку дивився на мене іронічно. — Це передмістя Феодосії. Від Феодосії до Кам'янського. Це біля Арабатської Стрілки? Кілометрів зі сто. До Золотого? От блін... Майже те саме. До Курортного? А де це?

— Біля бухти Морської Піхоти, — втрутився тренер з місцевих. — Також на сотню рахунок. Там будь-де на сотні рахунок.

— Що, гість? — усміхнувся заїжджий.

— Який він гість, — огризнувся місцевий. — Такий само кримчанин, як ти чи я.

Заїжджий, як я зрозумів по очах, не дуже повірив. Аборигени живуть за принципом «чоботар без чобіт», і якщо бачать море раз на кілька років, то вже не пічкурі. Так само, як я не повірив відстаням у сотні. По карті бачиш, що Керченський півострів трохи менший за ПБК і значно — за Тарханкутський. Краще б я не повірив карті...

На ній асфальтівки наче нанесені. Одначе веселун їх наносив, а довірливий читає. І тому можливі «жарти» з незначними варіаціями, в яких залюбки беруть участь місцеві. Краще, коли тобі скажуть, що дорогу не знають. Проте з керчанами так не бува. Ось перший приклад при виїзді з Феодосії: «Це поворот на Степове?» — «А навіщо вам туди?». Ось другий: «Дорога на Курортне заасфальтована?» — «Я так хотіла б вам про це сказати!..» Або, нарешті, під час нескінченного виїзду з Керчі: «Я правильно їду на Геройське?» — «А ви самі звідки?»

Дороги жартують мовчки, зле й завжди несподівано. Прогавиш на жовтуватій ниточці «дворверстки» літеру «Щ» — і можеш бути твердо переконаний, що мотатимеш і мотатимеш кілометри по щебінці. Прокол лини на таких «шляхопроводах» майже неминучі, довкола, і це тверде правило, ані душі, а вигляд покинутих будівель вздовж узбіч холодить твою власну.

Відпрацьовуючи різницю між аеродинамічною посадкою при їзді по асфальту й щебеню, я ніяк не міг утямити, звідки набігає сотня кілометрів. Більш ніж 90 я не мав. Як раптом осяяло! Прасують путівці не вздовж узбережжів, а лише основну та єдину трасу: Феодосія—Керч. Широку, доглянуту. А вже з неї з'їжджають на другорядки, що ведуть до моря. Ось де накручуємо, коли немає бажання вариводитися з проколинами. Втім, у всіх випадках я повторив її разів із п'ять.

На карті населені пункти вказали. А отже, має бути хоч якесь цивілізоване життя. Зараз я так не думаю. Десь у верхах, може, й існує ніжний термін «неперспективні села». Народ це називає жорсткіше й правильніше: вимираючі. Степове, майже поруч із Феодосією, Львове як передостанній пункт перед Арабатською Стрілкою, Золоте як селище у скелях навпроти Казантипу, що став відомим завдяки недобудованій атомній, Яковенкове, знане завдяки недобрій славі (з недавнього часу) мису Опук — я можу продовжувати! Проте перелік навряд чи щось додасть. Там треба зупинитися й пожити кілька днів. Якщо зупинитися взагалі пощастить. Хоч у тому ж Кам'янському, хоч у Золотому, хоч у Курортному. Що стосується селищ від моря трохи віддалік — облиш і думати. Навіть якщо життя не дороге.

«А чого ти дивуєшся? Люди в нас дикі»

Прокурівши по селищу, синій даішний «Чирокі» зупинився біля типово кримського, посеред степу, одноповерхового продовольчо-промтоварного магазинчика. Один мент випірнув з дверцят і пірнув у двері, другий провів мене пильним поглядом і байдуже відвернувся. «Нью-Йоркське метро перекрите з метою безпеки...» — гучно лунало з їхньої стереосистеми.

— Куди лізеш? — я зоглянутися не встиг, як з-за паркана рвонувся мені навперейми вовкодав розміром із теля, стримуваний потертою мотузкою...

— Та мені на квартиру влаштуватися...

— Там питався? — кивнув дядько у рваних штанях на будинок за путівцем. Почувши, що відмовили, вибухає лютію. — Та вона ж відьма! По п'ять чоловік улітку пускала! Відьма вона!

Я тобі що, білий маг? Другу годину вештаюся селом, під злісний гавкіт собак, а з улаштуванням — суцільний облизень.

— Йди у скелі, там багато будинків.

«Ні, кімнату не здам. Сезон закінчився. А ви що, на велосипеді з самого Києва?..»; «Ні, не беру. В мене оно телята, бички. У кімнати відпочивальників вже корм позакидав»; «Тут свердловчани відпочивають, усе вже на замках. Та й будинок не мій. Спитайтеся в хазяйки, її все одно зараз удома нема»; «Знаєте, скільки маю знайомих і родичів? І всім треба влітку відпочити. Не візьму». І, нарешті, старенька: «Не візьму. Я вас боюся». Ближче до вечора з'ясувалося, чим я страшний. У заляканої бабусі, та й не тільки, мабуть, у неї (про ментів біля магазину ще не забув?) зупинялися на день три зеки, які чи то звільнилися за амністією, чи то втекли з в'язниці: «Ти нам, бабо, дай пожерти, бо все одно грошей не маєм». І пішли вони у бік Курортного, степом, по бездоріжжю. У Курортному, до речі, в єдиному магазинчику, перше запитання молодого продавця: «Це не ваш фоторобот на зупинці висить?» — «Дуже схожий?» — «Не був би схожий, не питав».

Виходячи з магазину з півбуханцем черствого, як зброя пролетаріату, хліба, ледь не перечепився об дуже п'яного, вельми інтелігентної зовнішності чоловіка середніх років, що сидів на сходинках. Розпрямившись, він поправив на спітнілому носі окуляри: «Ви археолог?» — «Ні». — «Шкода. Думав, може, ви дізналися, чому сколоти провадили поховання живих». Я намагаюся згадати щось з історії: «Рабів? Дружин?» Він важко хитає немитою головою: «Ні. Сотників». — «А з чого ви взяли...» Доказати я не встиг. З магазину вивалилася ще п'яніша дама, явно тієї професії, якої в часи застою «не було», й гаркнула йому на повну потужність: «П-пшов додому!» Потім третій, до пари оцим двом, мешканець

широко відомого у селі П'яного Кутка, щиро здивується: «Та ти шо, у школі не... гик! — учився? Купуй мені десять літрів бензину, заллємо у мій глісер, я повезу тебе до бухт, побачиш сам. Адже там увесь час копають. Про Сотсбі чув? Так сімдесят відсотків коштовностей там — точнісінько звідси!» Можна було б і ризикнути, тим більше, що, як кажуть місцеві, він і сам копав, на їжу заробляючи, але... Хлопець і на суші ледь тримається, а на хвилях?..

У Кам'янському, коли відключили світло, знічев'я розговорився з Андрієм, безробітним сином хазяйки. І те, що сказав він, і те, що до нього — бабуся за прилавком безлюдного базарчика, лише наклалися одне на одне: роботи практично немає. І як вони виживають — відмовчуються. Адже не можна вважати серйозною роботою кілька яток на кожне село, що діють спорадично. Відпочивальники? Лише влітку, поки не розпочався навчальний рік. Та й скільки їх, коли цього року навіть чебуреки взагалі не робили. «Неси м'ясо, такі посмажимо!» У комірчині між кімнатками господарів: «Ти нам заплати по сім гривень за добу». Без світла і без харчування. Або ще: «За дві доби я вирішила взяти з вас по чотири гривні. Виходить, що з вас —дванадцять». У давно не

метеній кімнаті, на продавленому смердючому ліжку, прикритому килимком зі стіни. А вкриватися — ще одним, з невитягненими гвіздками, з протилежної. З вересня також біля місцевого магазинчика, осередку культури, навічно закривають кав'ярню «Мрія», «Морозиво» з емблемою «Kodak» і «Чебуреки». Бар бази відпочинку «Чайка», який начебто має працювати цілодобово, обслуживши знімальну групу фільму «Мазепа», повним складом вирушає до Ялти. Втім, у Золотому й Курортному навіть цього немає. Єдиний бар «Меотіда» у першому з них лише знаходиться, хоча біля нього подовгу простоююють двійко легковиків із затемненими шибками.

Риба? Так немає риби. Це раніше ловили. Як саме — мені найколоритніше розповіли в Золотому. Був там рибалка на прізвище Ковтун. Упіймав таку білугу, що її мусили трактором витягати. Сталін цього Ковтуна золотим орденом нагородив. Тому й село так назвали. А потім прийшли німці, орден відібрали, самого ледь не вбили. І якщо в Золотому хтось упіймає нині білугу чи севрюгу метрів на півтора, так і добре. У Кам'янському й про таке не чули. Якщо попадеться хоча б метровий йорж, так і тому радіють. А вже коли осетр кілограмів на 12 — ох і пиятика!.. Проте повсюдно, вздовж усього узбережжя, розповідають, що браконьєри рибу все одно з успіхом ловлять, ось лише до прилавків вона не доходить: усе забирають постачальники. Й на ринку рибу не продають. «Ти в Керчі будеш? Спитай, де рибу купити. Тобі усе розкажуть». Проте на ринку в Кам'янському мені рибу пропонували. З-під поли. І за столом, коли вже тебе хазяї прийняли, нагодують і пирогом з бичків, і молоденькою хамсою, до путини на яку ще більше тижня, і смаженими мідіями. І ось тоді, розімлівши від ситості й погладжуючи носаком кросівки по голові розкішну вівчарку, що мирно дрімає біля твоїх ніг, ти спитаєш, чому ж так важко у них влаштуватися. Відповідь буде майже однаковою, незалежно від селища: «Ти нас знайшов? Ось і приїзди щороку. Молодицю собі тут знайди, ще краще буде. Адже тут лише свої й відпочивають. З усього колишнього Союзу. Друзі, родичі. Чому ж ти дивуєшся? Люди в нас дикі. Чужих не люблять».

«Ми без них, вони без нас»

І все-таки є місцинки для всіх. Мають назви Семенівка і Мисове. Між ними — Щолкіно. Вже напевне відоме усім. Років п'ятнадцять тому, коли будували тут Кримську АЕС, потрапити до цієї місцевості можна було лише за спецдозволом. Нині попри те, що парочка путівців веде до будцімто закритого заповідника Казантип, швендяти там можна безкарно. Єдиний чи то єгер, чи рибінспектор, за оповідками місцевих, примітний тим, що «плямисту форму начепить, кобуру збоку підв'яже і страху наганяє в гарну погоду. А нишком сам браконьєрством займається». Приголомшливої краси скелі Семенівки (Кітень) чи Мисового (бухти від Руської до Татарської) витоптані ногами не стільки відпочивальників, скільки рибалок. В Азовському морі риба усіляка, але тут цікавляться лише бичками. Ловити їх стало значно важче, повитягали вже все, що можна, проте вразило не це, слід було чекати, а ПОВНА ВІДСУТНІСТЬ гадюк. Не лише на суші, а й у воді. Я ще пам'ятаю ті часи, коли, спустившись до Кітеня чи вийшовши за Мисове, слід було дуже уважно дивитися під ноги: плазуни ці пречудово зливаються з травою, пилюкою, скелями і мають реакцію більш ніж блискавичну. Лише у Золотому, коли пішов фотографувати скелі, я одразу згадав, що кримська гадюка за склом смердючого тераріуму і кримська гадюка у напоєному гарячими запахами випеченому степу — це геть різні гадюки. І що особливо зворушило — ані душі довкола, крім іссунутого Робінзона-нудиста і його здоровезного собацюри. Купатися в Золотому теж не дуже рекомендують: «Побачиш змію — і тіло в тебе вже не те». Ну точний Казантип минулого! Ось лишень, на жаль, без дельфінів-білобочок. Кажуть, їх теж уже немає. Зовсім.

Пригадую, як їздили то в Мисове, то звідти нафтовики з вантажівками-бурилками, як сердито бурчали: «Та є тут нафта, є!» Тепер, ідучи до Широкої бухти, наче обвал там страшний, я був зупинений водієм бензовоза з причепом: «Чуєш, а де тут у заповіднику нафтозабірник?..» Знайшли-таки, щоб їм...

— Коли україно-канадська компанія почала добувати нафту, — розповідають місцеві, — виправдовувалася тим, що грунт улоговини заповідника розорювали ще до революції, і реліктові рослини збережені лише на вершечках скель. Що робить це акуратно. Що через надлишок сірки нафту везуть до Львова на переробку. А знаєте... Минулого року ми тут бачили білу чаплю. Але куди їй через ревіння машин!..

Саме час, гадаю, заповідник відкривати за Золотим, а в Мисовому — навпаки, чесно зізнавшись, що поницили тут і живність, і рослинність.

Хоча і в Золотому вже також... Лають на всі заставки місцеві тих, хто і вночі бурить у морі свердловини й тягне труби по дну:

— У сітках з'являється лахміття (вирогідно, донної рослинності. — **Авт.**). Частина водоростей стала червоною, чого раніше не траплялося. Так звідки ж рибі взятися?!

Щодо Щолкіна — не в атомній справа: перетворюється містечко на курортне. І про його минуле нагадує хіба що відсутність назв вулиць:

— Та ти кажи, який тобі будинок треба! В нас Друга вулиця, Четверта... А це? Це просто Бульвар, хоч і центр.

А на просто Бульварі стільки спокус! І нескінченний базар, і кілька різновидів в'ялено-сушеної риби, правда, ледь не втричі дорожче, ніж в інших селищах, і сила-силенна барів, і навіть... о моральність! В одному з них — стриптизерка з Сімферополя. Не в загальному залі, а поруч, біля обов'язкової «труби». Вартість перегляду — від 10 грн. Далі — «чим вище ноги задере». А це вже яскравий показник, що зі Щолкіним, позначеним не так давно вельми великою кількістю суїцидів, усе наче налагоджується. Залишилася хіба що деяка зневага до відпочивальників: «А вони для нас ніщо. Ми без них, вони без нас».

Дмитро КОНОВАЛОВ.

На знімках: село Львове; руїни турецької фортеці.

Фото автора.

(Далі буде).

...І простоїть дім 500 літ...

Невже для того, щоб ми порозумнішали, почали творити, а не руйнувати, нам обов'язково мусить упасти на голову цеглина від дядечка Сема?

Найближчими місяцями у Харкові стане до ладу найсучасніший завод з виробництва лицьової керамічної цегли. Перша черга — 30 мільйонів штук на рік, проектна потужність — 60 мільйонів. Утім, найбільший виробник керамічної лицьової цегли в Україні — ЗАТ «Слобожанська будівельна кераміка», до якого нарівні з головним, уже діючим підприємством у Ромнах, як філія увійшов і харківський завод, зможе лише не більш як на десять відсотків задовольнити потребу країни (яка нині майже не будується) в цьому старовинному і водночас вишуканому будівельному матеріалі.

Неймовірна, здавалося б, але цілком реальна деталь з нашого багато в чому дивного життя. Завод, хоч як парадоксально, збудували, він почав виробляти продукцію ще п'ять років тому. Відкривав його особисто Президент Л. Кучма. Та незабаром оснащене за останнім словом техніки підприємство власні піклувальники самі ж і задушили, загнавши до боргової ями і ледь не пустивши з молотка. Директорові заводу Володимиру Зінченку довелося мало не кидатися під колеса чиновницького бульдозера, аби врятувати своє дітище від цілковитого розорення. Пройти потім не вельми приємну процедуру банкрутства, знайти заокеанського інвестора, відродити підприємство мало не з попелу, щоб іще раз довести і так цілком очевидну аксіому — якщо ми збираємося жити в цій країні, то маємо будувати гарні й затишні будинки, як то роблять всі люди здорового глузду. Та невже для того, щоб ми порозумнішали, почали творити, а не руйнувати, нам обов'язково мусить упасти на голову цеглина від дядечка Сема?

Змінивши державну форму власності на акціонерну, Харківський цегельний завод № 15 нині став філією суміжного підприємства в невеликому містечку Ромни Сумської області.

— Ганебного тут нічого немає, — каже директор Володимир Зінченко. — Звичайна справа для країн з ринковою економікою. Але завдяки американському інвестиційному фонду «Western NIS Enterprise Fund» в Україні створено ЗАТ «Слобожанська будівельна кераміка», яке на сьогодні є не лише найбільшим виробником небаченого раніше в Україні будівельного матеріалу, а й творцем нової галузі в економіці країни.

Мешканці селища Сортировка, що неподалік заводу, майбутні його працівники, нині знову в піднесеному настрої, укотре очікують важливих гостей з ножицями в руках. Утім, хто цього разу приїде перерізати стрічку, вже мало кого хвилює. Всі одержимі однією метою — якомога скоріше реанімувати завод і почати звичайне буденне життя з нормальним заробітком, з упевненістю в завтрашньому дні, так безглуздо втраченою за останнє десятиліття. А в тому, що він буде ліпший за день нинішній, не сумнівається ніхто — американці, на відміну від нас, як відомо, не звикли кидати гроші на вітер, і самі заробляють, і працівників своїх ображати не дають. Заробітна плата на підприємстві, як очікують, буде однією з найвищих у місті.

На відновлення першої черги заводу американський фонд планує витратити 1,5 мільйона доларів США. Ці кошти спрямують на придбання новітнього обладнання виробництва Франції, Німеччини, Італії. Поновлення роботи самого підприємства фінансуватиметься коштом ЗАТ «СБК». Термін окупності проекту — 2,5 року. Чистий прибуток становитиме 5 мільйонів доларів США на рік, надходження до бюджету — 1 мільйон. Крім того, як уже згадувалося, внаслідок реалізації цього проекту буде створено 185 робочих місць безпосередньо на підприємстві та близько 200 на підприємствах постачальників сировини, матеріалів та послуг. Справа, як бачимо, варта заходу. То чому все-таки ми займаємо в ній позицію аутсайдера?

...Ще на початку перебудови одна з італійських фірм показала на ВДНГ СРСР комплекс обладнання, спроможного переробити шахтні терикони на високоякісну цеглу. Голова радянського уряду М. Рижков, зчудований з такого дива, видає постанову про будівництво 127 заводів на всій території СРСР, зокрема 27 — в Україні. Будувати так будувати!.. Харківський завод був першим у цьому одному з останніх великомасштабних експериментів країни, яка зубожіла, але не могла позбутися барських звичок. Як згодом з'ясувалося, цеглу з гірничої породи можна було виготовляти, але це виробництво за кількістю викидів в атмосферу шкідливих хімічних речовин стало б, мабуть, виробництвом смертників, а не цегли.

Природно, що, вкладаючи в цю нову для країни галузь чималі кошти, іноземний інвестор дещо підрахував. А розрахунки ці такі. Понад 200 підприємств цегельної індустрії, які має на сьогодні Україна, виробляють продукцію вкрай низької якості. І лише п'ять з них спроможні виготовляти лицьову цеглу загальноприйнятого світового стандарту. При цьому сумарний обсяг виробництва сучасних заводів становить лише 100 мільйонів цегли на рік за загальної потреби ринку, що вдесятеро більша. Тож на тлі загального розброду і хитань ми й самі не помітили, який привабливий і ласий шматочок віддали на відкуп іноземним власникам.

Проте чи означає це, що відтепер дядечко Сем стає непорушним господарем цегельної галузі країни і нещадним експлуататором дешевої робочої сили? «Аж ніяк, — стверджує директор В. Зінченко. — Інвестор, найімовірніше, візьме на себе більшість тих проблем і турбот, які, за розумного підходу держави, ми давно вже мали б подолати, але з якими вовтузилися десятиліттями, ніби діти нерозумні».

Утім, за бажання нескладно поміркувати над тим, що ми придбаваємо, і що втрачаємо в особі іноземного власника найкращих підприємств галузі.

Насамперед отримуємо обладнання, а точніше — заводи під ключ, яке самі виготовляти не навчилися і до яких руки ще не скоро дійшли б з багатьох причин, не лише фінансових. Це, по-перше.

По-друге, вітчизняні споживачі, починаючи від будівельних компаній і закінчуючи приватними забудовниками, отримали будівельний матеріал, який не вивантажується на будмайданчику із самоскида, а доставляється замовнику з бережливістю кришталевого вантажу, і який в певному сенсі можна назвати вічним. Директор В. Зінченко наголошує, що зробити добру цеглу аж ніяк не простіше, ніж добрий годинник. Але тут-таки й запевняє, що якість цегли харківських виробників не поступатиметься якості швейцарських годинникових майстрів: «Збудований з нашого матеріалу будинок простоїть років 500, не менше. Гарантія тому — моє директорське слово, яким я звик дорожити».

По-третє, ми нарешті будуватимемо і житло, і установчі будівлі не лише гарні, архітектурно яскраві, а й затишні, нешкідливі для здоров'я людини. Цивілізований світ, як відомо, давно зрікся залізобетонних конструкцій і схожих до них будівельних матеріалів, екологічно небезпечних.

По-четверте, це й зайнятість населення, і гідна зарплата за нашими мірками, і наповнення бюджету, одне слово, аргументів «за» можна наводити ще чимало.

А що втрачаємо? А, мабуть, нічого. Цеглу ніхто й нікуди не збирається вивозити, хіба лише в тому разі, якщо вона стане конкурентоспроможною на світовому ринку. Ціна на неї для вітчизняного споживача буде втричі менша, ніж на аналогічну, найдоступнішу продукцію з країн Балтії. Не постає на сьогодні й питання вивезення капіталу. Інвестор, як свідчить досвід заводу в Ромнах, навпаки, зацікавлений залишати прибуток в розвиток виробництва з метою його постійної модернізації. Та й питання власності теж відносне: як мене інформували співрозмовники — у планах інвестора значиться й продаж акцій, і насамперед — працівникам підприємств. Але це вже бізнес.

Директор Харківської філії «СБК» Володимир Зінченко

Турбуватися, мабуть, слід про інше. Якщо обласна держадміністрація цілковито підтримує цей проект, то деякі монопольні відомства, що довели вже одного разу підприємство до банкрутства, схоже, мають намір укотре нав'язати й економіці, й суспільству свої правила гри, що не мають нічого спільного з нашими загальними інтересами. Приміром, на сьогодні завод не може купити(!) у величезному промисловому місті електроенергію. Бо нібито заборгував за рахунками енергетичній компанії. І жодні докази, що це вже нове підприємство, з новими планами і перспективами, на монополіста не діють: жени гроші на бочку, а там хоч трава не рости, не те, що завод не підніматися.

— Не встигли паркан побілити, — іронізує директор, який уже втомився від повсякчасних набігів перевіряльників, — а вони вже тут як тут — усе штрафи намагаються якісь підсунути. Та хоч за що штрафувати збираєтеся, шановні, кажу я цій братії?! Адже ми не самогон збираємося варити у підвалах, а завод відновлювати, будинки зводити, та так, щоб на віки.

Невже так і не порозумнішаємо, доки не впаде цеглина на голову?

Микола КОСИЙ.

Харків.

Оголошення

ВАТ «Енергогідромеханізація»

повідомляє про проведення зборів акціонерів ВАТ, які відбудуться 16 січня 2002 року о 13 годині в приміщенні актового залу. Реєстрація учасників зборів проводитиметься в день зборів з 11 години.

Порядок денний:

1. Звіт голови правління товариства про результати фінансово-господарської діяльності товариства за 11 місяців 2001 року.
2. Збільшення статутного фонду товариства шляхом додаткової емісії акцій товариства.
3. Внесення змін до статуту товариства.
4. Відкликання з посади голови правління товариства.
5. Обрання голови правління товариства.
6. Відкликання з посад членів спостережної ради товариства.
7. Обрання членів спостережної ради товариства.
8. Відкликання з посад членів ревізійної комісії товариства.
9. Обрання членів ревізійної комісії товариства.
10. Вирішення питання про створення дочірніх підприємств та затвердження статутів дочірніх підприємств.

Акціонери мають право особисто взяти участь у зборах або через представників (довірених осіб).

Для участі у зборах акціонерам необхідно пред'явити документ, який засвідчує особу, уповноваженій особі — завірене доручення для довірених осіб.

Контактний телефон: 55-22-78.

ООО Туристическая компания «Монблан» (код ЗКПО 23725102) объявляет о своей ликвидации.

Претензии принимаются в течение одного месяца по телефону 446-24-22.

Господарський суд Донецької області (83048, м. Донецьк, вул. Артема,157) за заявою ДП Корпорації «ІСД» Донецька, Індустріальна Спілка» порушив справу про визнання банкрутом ДП ДХК «Макіїввугілля» ДВАТ «Шахта Чайкіно» м. Макіївка 86120, м. Макіївка, Донецької області, р/р 26006210024481 в УСБ м. Макіївка, МФО 334174, ЗКПО 00175024.

Справа № 18/190Б.

Розпорядник майна — арбітражний керуючий Набока Максим Станіславович, ліцензія АА 047922.

Про скликання Загальних зборів акціонерів ВАТ «Львівська товарно-сировинна фірма «Львівресурси»

Правління ВАТ «ЛТСФ «Львівресурси» повідомляє, що 29 грудня 2001 року об 11.00 за адресою: м. Львів, вул. Городницька, 48а, відбудуться загальні збори акціонерів Товариства, з наступним порядком денним:

Порядок денний

1. Процедурні питання проведення зборів.
2. Про стан підприємства у 2001 році.
3. Звіт правління ВАТ «ЛТСФ «Львівресурси» за 2000 рік.
4. Звіт ревізійної комісії ВАТ «ЛТСФ «Львівресурси» за 2000 рік.
5. Про затвердження основних напрямків діяльності ВАТ на 2002 рік.
6. Про ліквідацію філії ВАТ «ЛТСФ «Львівресуси» Червоноградоптторг» у м. Червонограді філії «Дрогобичоптторг» у м. Дрогобичі, філії «Транссервіс» у м. Львові.
7. Про укладення угод ВАТ «ЛТСФ «Львівресурси».

Початок реєстрації учасників о 10.00, закінчення о 10.55 год. за місцем проведення зборів.

Учасникам зборів для реєстрації повинні пред'явити документ, що посвідчує особу та сертифікат акцій (виписку з особового рахунку) або доручення на представництво, завірене у встановленому законом порядку.

Тел. для довідок: (0322) 52-12-88.

Пропозиції щодо внесення змін та доповнень до Порядку денного загальних зборів акціонерів приймаються до 29.11.2001 року.

Повідомлення

Філія «Київська ресурсна палата» Товарної біржі «Західно-Українська Біржа Нерухомості» у відповідності до укладених угод проводить торги з продажу на конкурсних засадах майна підприємств-банкрутів, а саме:

1. Стройдвір площею — 808,1 кв. м вартістю 21960 грн.; ветаптека площею 192,8 кв. м вартістю 6613,52 грн.; аптека і сарай загальною площею 63,5 кв. м вартістю 6079,63 грн.; які знаходяться за адресою: Бориспільський район, с. Вишеньки; контора площею 380,1 кв. м вартістю 28725,3 грн., яка знаходиться за адресою: Бориспільський район, с. Петрівське.

Продавець — Ліквідаційна комісія радгоспу «Вишеньківський».

2. Будівля для 3-х тракторів площею 128,8 кв. м вартістю 5019,72 грн., зерносховище площею 598,1 кв. м вартістю 40563,85 грн., будівля свинарника площею 298,6 кв. м вартістю 4623, 45 грн., які знаходяться за адресою: Бориспільський район, с. М. Стариця; зерносклад площею 273,1 кв. м вартістю 5046,43 грн., який знаходиться за адресою: Бориспільський район, с. Сулимівка.

Продавець — Ліквідаційна комісія ВАТ «Кіровське».

Вартість вказана з врахуванням ПДВ, являється початковою.

Час проведення торгів — щочетверга о 14.00.

Гарантійний внесок — 5 відсотків.

Місце проведення торгів: м. Київ, Музейний провулок,10.

Тел. (044) 293-82-68, 293-13-25.

КСП імені Крупської Олександрівського району Донецької області оголошує про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом місяця.

Хозяйственный суд Днепропетровской области Постановлением от 25.10.01 объявил ЗАО «Финансовая компания «Галион», код ОКПО 23792452, 49000, Днепропетровск, а/я 37, — банкротом и открыл ликвидационную процедуру.

Ликвидатором назначен Лихопек Д. П., (0562) 341-118, 49000, г. Днепропетровск, а/я 37.

Господарським судом Львівської області порушено справу про банкрутство за заявою ДПІ у Шевченківському районі м. Львова до:

1. **ДП «Вадісем — Львів»**, справа № 7/137-23/174, юридична адреса: м. Львів, вул. Замарстинівська,85, ЗКПО 23973886, п/р 26000012375, МФО 325365. Перша філія АТ «ЗУКБ».

Розпорядник майна арбітражний керуючий Шлапак В. І.

Господарський суд Львівської області приймає заяви кредиторів та санаторів протягом місяця з дня опублікування цього оголошення за адресою: 79010, м. Львів, вул. Личаківська,81.

РПВО СП «Укоопспостачмаш»

оголошує про продаж з аукціону незавершеного будівництва пансіонату на узбережжі Чорного моря в с. Залізний Порт Херсонської області, площа земельної ділянки 11 га, довжина берегової зони 174 м.

Довідки за телефонами: (044) 228-52-39, 228-13-33.

До відома населення

Комісія з організації вирішення майнових питань, що виникають в процесі реформування колишнього колгоспу «Дружба» Покровського району Дніпропетровської області створена згідно Указу Президента України від 29 січня 2001 року № 62/2001 повідомляє, що бувші члени вищевказаного колгоспу можуть звертатись в комісію по питанням уточнення пайового фонду та паювання майна в місячний термін з дня опублікування оголошення.

Звертатись до комісії за адресою: с. Орли, Покровського району, Дніпропетровської області.

Господарським судом Полтавської області винесено Ухвалу від 15.05.2001 року по справі № 8/130 про проведення санації Кременчуцького Державного оптового ринку Полтавської області. (39627, м. Кременчук, квартал 274, б.2, тел. 8 (0536)-798166, код ЄДРПУ 05385507, р/р 26006347114001, МФО 331531 в КБ «Приватбанк», м. Кременчук).

Заяви санаторів приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

ВАТ «Інформаційно-ресурсний центр Львівського АПК»

повідомляє про проведення зборів акціонерів ВАТ, які відбудуться 31 грудня 2001 р. об 11.00 за адресою: м. Львів, пр. В. Чорновола,63 (приміщення ВАТ).

Реєстрація учасників зборів проводиться в день зборів о 10.00.

Порядок денний:

1. Про обрання голови зборів та секретаря.
2. Про окремі напрямки діяльності товариства.
3. Про відкликання члена Дирекції у зв'язку із звільненням та обрання нового члена Дирекції.
4. Про внесення змін і доповнень до статуту ВАТ щодо внутрішніх питань товариства.
5. Звіт ліквідаційної комісії по ліквідації дочірнього підприємства «ІРЦ Ратне» ВАТ «ІРЦ Львівськоого АПК».

Акціонери мають право брати участь у зборах особисто або через представників (довірених осіб).

Для участі у зборах акціонерам необхідно пред'явити паспорт, а уповноваженій особі — довіреність, оформлену згідно вимог чинного законодавства.

Контактний телефон: (0322) 52-35-27.

До «Ватри» докиньте ще дров

Сільські новини

Нинішньому ПСП «Ватра» (в минулому колгосп, трішки згодом — КСП з такою само назвою) реформування в агросекторі не завдає особливих втрат. Воно й раніше було одним із найміцніших не лише в Ужгородському районі, а й на Закарпатті. Бо пощастило «Ватрі» на лідера — Бориса Бойка — кваліфікованого фахівця, людину розважливу та чуйну. Ще на зорі своєї юності (він тоді працював агрономом колгоспу «Дружба» Іршавського району) його господарство за врожайністю зерна кукурудзи не надто поступалося сусідньому, що в Білках, де господарював знаний Юрій Пітря.

В умовах закарпатського малоземелля у «Ватрі» земельні паї невеликі — 2,7 гектара. Проте не кожен їх власник може особливо впоратися навіть із цим. Бо реформа залишила багатьох на землі лише з лопатою, мотикою, вилами та долонями, повними мозолів. На майновий пай особливо трактора не придбаєш. Фермерське приміщення —також.

— Із 336 колишніх членів КСП дві сотні, залишивши собі найоптимальніші за розмірами ділянки у найзручніших місцях — як правило, поблизу своїх садиб, решту землі віддали в оренду терміном на десять років, — розмірковує Борис Бойко. — Вдалося зберегти й техніку, і виробничі приміщення. Їх не розтягли по запчастинах і цеглинах, як майнові паї. Нині це реальні, а не віртуальні основні засоби.

— Під час розпаювання землі не обійшли й сільську інтелігенцію, відчувши вкрай необхідну підтримку тодішнього голови Ужгородської райдержадміністрації Миколи Андруся. Тож не мали головного болю, коли наданням землі сільським учителям чи лікарям переросло в проблему. Не змінився і профіль господарства — тваринництво. На відміну від багатьох, навіть за скрути худобу під ніж не пустили, бо без тваринництва наші пісні землі виснажаються за два-три роки й родитиме не них хіба що чортополох. Землі потрібна органіка. До міндобрив у мене особливої прихильності не було й тоді, коли «хімію» відпускали за символічними цінами — бери не хочу. Тепер, коли вони сягнули висот захмарних — і поготів. Тому вносимо міндобрива в основному під озимі та пасовиська. Інше компенсує тваринництво. Маючи 970 гектарів угідь, утримуємо на фермах 920 голів худоби. Варіант, вважаю, оптимальний. Під зернові відводимо 250 гектарів — рівно стільки, скільки треба для власних потреб та нашим пайовикам. Картопля займає теж оптимальну площу. Нею, до того ж екологічно чистою, забезпечуємо сільські дитячі заклади й лікарню, бо вони теж наші. Решту площ — під кормовими культурами.

— Борисе Григоровичу, тваринництво держава дотувала завше. Інакше воно ставало збитковим.

— А це залежить від того, яке це тваринництво. Корів із низькою молочною продуктивністю не тримаємо. Мало того: вже три роки ферма дійного стада має статус племінної. Майже три тисячі літрів молока від корови за дев'ять місяців — результат, як на мене, нормальний. За нього колись на Героя представляли. Від реалізації молока через власні три торгові точки в обласному центрі та через молокозавод «Настуня» в касу надійшло вже 300 тисяч гривень. 200 тисяч доплюсувалося за збут м'яса — утримуємо відгодівельний молодняк, а також від продажу теличок. Попит на їх придбання вже нині перевищує пропозицію — нема відбою і від господарств сусідніх районів, і наших сільчан. Бо майбутні корівки — з племінної ферми. Для своїх пайовиків і сільчан вирощуємо поросят. 100 голів поставили на відгодівлю. Від їх реалізації (вагою в центнер кожна) одержимо десь близько ста тисяч гривень. Приблизно стільки дасть молодняк ВРХ.

Завдяки тваринництву стає врожайнішим гектар. Зернових (без кукурудзи) зібрали більш як по 40 центнерів з гектара.

Кожному пайовику видано по 540 кілограмів збіжжя, вдосталь було на насіння, є й на фураж. А ще ж кукурудза, кормові буряки, трави. Вродили вони гарно і до ладу доведені. А це гарантія того, що тваринництво знову піде по висхідній, що люди й надалі отримуватимуть гарантовану зарплату й дивіденди. Не забуваємо тих, хто, пропрацювавши всеньке життя в колгоспі, нині змушений жити на мізерну пенсію. Торік на майнові паї видано 170 тисяч гривень. Допомагаємо в обробітку землі, під час збирання врожаю, за всіх скрутних житейських ситуацій.

— «Ватра» ділиться своїм теплом з усіма, хто її запалював?

— А як інакше? Дрова до неї носили спільно. Добре було б, якби докинули поліно-друге до таких ось ватр, що не згасають ще в усій нашій державі, й ті, хто має виробляти стабільні і справедливі, а не дискримінаційні щодо селянина правила гри.

Іван ГУДЗОВАТИЙ.

Закарпатська область.

Пам'ятки

Стіна скорботи, чернівецький варіант

Наприкінці листопада Чернівці матимуть на єврейському цвинтарі свою Стіну скорботи з каменя й бетону.

Ідею створення меморіального знаку свого часу підказав письменник Йосип Бург. Підтримала його й Чернівецька міськрада.

За словами директорки історико-культурного заповідника Валентини Шупені, символічна стела з уламків надмогильних пам'ятників уже є в польському Кракові, де під час одного з набігів кочівників було дощенту знищено єврейське кладовище.

Проект чернівецької Стіни скорботи розробила архітектор заповідника Катерина Приступенко, а втілив його в життя реставратор Іван Ісарик з помічниками.

Роботи виконано за кошти заповідника, благоустрій здійснено за рахунок благодійницьких внесків чернівчан.

Василь БАБУХ.

Чернівці.

Фото автора.

Томи кам'янецького Брокгауза

Світлим рядком

Коли в Україні пробив час місцевих «енциклопедій», час великого інтересу до «малої батьківщини», програміст, поет, журналіст Олег Будзей взявся впорядковувати власне видання — «Кам'янець на Поділлі: Що? Де? Коли?»

Будзеєва серія про минуле, майбутнє, сучасне рідного краю виникла не на порожньому місці. Упродовж життя уклав відомий історик та краєзнавець Андрій Паравійчук хронологію древнього Кам'янця. Дійшов до 1900 року. Та лише тодішня влада не сприймала ні його праці, ні самого ентузіаста. З тим і пішов у небуття.

Олегу Будзею пощастило. І йому не допомагали, але принаймні не заважали. Преса охрестила його Брокгаузом із Підзамча. Мешкає кам'янецький ерудит «під замком», тобто біля Старої фортеці. Щодня пішки міряє метри та кілометри кам'янецької історії і знає все, що не запитай, про Кам'янець.

Починаючи з червня, Олег щомісяця, як каже сам, «щирим, зацікавленим, а інколи й іронічно примруженим, але не заангажованим оком» дивиться на події сьогоднішні, десяти-, сто- чи тисячолітньої давності, пригадує для нас про особистості, які квітли на подільських грунтах талантом своїм, розповідає біографії архітектурних пам'яток...

Питаємо: на скільки тебе вистачить? А він щомісяця знову дарує «свіжоспечену» порцію своєї енциклопедії.

Проте без допомоги мецената на успіх не сподівайся. Будзей знайшов свого видавця, такого ж патріота, як сам, Мирослава Мошака, директора агентства «Медобори», котрий на громадських засадах уже 10 літ очолює історико-культурологічне товариство «Подільське братство», дбає про відродження подільських народних обрядів, пам'яток будованих та друкованих.

З допомогою «Медоборів» світ побачив уже чотири книжечки задуманого багатотомника. Вони стали бестселерами. Нав'язувана десятиліттями любов до «Батьківщини безкрайньої» не заглушила синівських почуттів до отчого дому.

Віра ШПИЛЬОВА.

Кам'янець-Подільський Хмельницької області.

Благодійна акція Державтоінспекції

ДАІ

Хоча до Дня міліції України, який відзначатиметься 20 грудня, залишилося трохи більш як місяць, уже сьогодні Головне управління ДАІ МВС України активно втілює в життя цілу низку акцій, приурочених саме до свого професійного свята.

Так, у неділю, 18 листопада цього року, в МРЕВ № 2 та № 10 Києва проводитимуть заміну талона до посвідчення водія. У чому її особливість, ми попросили розповісти начальника ГУДАІ МВС України генерал-лейтенанта міліції **Олександра Міленіна**, який, до речі, і є ініціатором цього заходу.

— Відразу зауважу, — розповідає Олександр Леонідович, — що ця акція матиме суто практичний характер. Експеримент спочатку пройде в столиці України. За успішного проведення і позитивних відгуків громадян його буде впроваджено і в інших регіонах.

Працюючи над цим проектом, ми виходили з тих міркувань, що найменш захищені верстви населення, наприклад, водії-пенсіонери, які не можуть собі дозволити зайвих фінансових витрат, теж хотіли б замінити, так би мовити, «понівечений» записом талон попередження. Тому ми намагалися звести до мінімуму вартість цієї операції. Під час акції не доведеться сплачувати за комп'ютерні послуги та екзамен. Потрібно буде сплатити лише вартість нового талона в розмірі 3 грн. 42 коп. Отже, заощадження становитимуть майже 50 грн.

Талон, у якому є діючі позначки про порушення Правил дорожнього руху, замінюється на новий, уже без записів про порушення ПДР, після здачі його власником тільки теоретичного екзамену. Однак це стосується не всіх. Винятком є водії, що керували транспортними засобами в стані алкогольного сп'яніння. Відповідний запис не анулюватимуть. У разі незадовільного складання іспиту посвідчення у водія не вилучатиметься.

А якщо в талоні немає діючих відповідних записів, його можна обміняти не складаючи екзамену, однак треба подати підтвердження керування транспортним засобом (свідоцтво про реєстрацію особистого транспортного засобу або доручення чи довідка з місця роботи).

Зазначу, що в обох випадках водій повинен мати при собі свій паспорт, посвідчення водія і талон до нього, а також квитанцію про сплату за талон у сумі 3 грн. 42 коп. (отримувач — УДК в Київській обл. МФО: 821018 Банк УДК в Київській обл. р/р 39114100011, реєстраційний рахунок 06010210010210/1, код ЗКПО — 24074109).

Тож 18 листопада з 11-ї до 14-ї години водіїв, які мешкають на правому березі Києва, обслуговуватимуть у МРЕВ-2 (вул. Туполєва, 17), а жителів лівого берега —в МРЕВ-10 (вул. Лобачевського, 23-а).

Чекаємо всіх бажаючих.

Записала Марія ВЛАСЕНКО.

Редактор номера Світлана ПИСАРЕНКО.
Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Людмила КОХАНЕЦЬ, Анатолій МАРЦИНОВСЬКИЙ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.
Головний редактор Сергій ПРАВДЕНКО.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Загальний тираж 150000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України».

Зам. 0311208.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Голос України

Газета виходить з 1 січня 1991 року.
Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.
ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-84-92; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 446-91-37, 441-89-34, 441-89-44; телефакс — 449-85-62.
E-mail: mail@golos.com.ua — загальний reklama@golos.com.ua — відділ реклами let@golos.com.ua — відділ листів foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій
Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Засновник і видавець – Верховна Рада України